

Lapunk példányonkénti árusításának teljes bevétele az aradi Kossuth-szoboré.

Tizenhatodik évfolyam. 243-ik szám.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VEDEKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

IRDETESEK:

5-basábas petit sor egyszer 30 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Részlet sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1901.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szerda, október 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk:** *Intelem a horvátoknak.*
- A hadügyminiszter tervei.**
- A horvát tartománygyűlés feloszlata.**
- A verségi választás utóhangjai.**
- Egy híres sikkasztó ruhátára.**
- A soproni bankbukás.**
- Lódd magad föbe!**
- A városatyák számának szaporítása.**
- A gyulai választás.**
- Orvos az iskolában.**
- Vándor iparos társaság.**
- Városatyá-jelölés.**
- Tárca: Képek a tönkrement Sopronból.**
Írta: Jób Dániel.
- Regény-Csarnok: A karvalyok vére.** Írta:
Theuriet André.

Intelem a horvátoknak.

Arad, október 22.

A horvát tartománygyűlést ma váratlanul feloszlatták.

A feloszlata célja az, hogy legfelsőbb helyen az az óhaj merült fel, miszerint a horvát tartománygyűlés a jövőben egyöntetűen működik a magyar országgyűléssel.

Szavakban nincs ugyan kifejezve, de egész világosan érthető, hogy legilletékesebb helyen e nagyfotosságu politikai tényre is dokumentálni óhajtják Horvátország politikájának a magyar politikával szemben való alárendeltségét.

Es erre régtől fogva szükség volt már, mert hisz a zágrábi irányadó körök csaknem azon kezdtek kardoskodni, hogy vol-

taképen Horvátország a vezető állam, mi pedig csak aféle alárendelt országocskává vagyunk.

A horvát tartománygyűlést tudvalevőleg tegnap nyitották meg. Már az első ülésnek is voltak olyan nevezetes momentumai, a melyeket megjegyzés nélkül hagyni, vagy épen elsiklani felettök, lehetetlen. Az egyik ellenzéki szónok, a neve teljesen mellékes, a mikor arról volt szó, hogy a magyar képviselőházba beküldendő 43 horvát képviselőt megválasszák-e vagy sem, kijelentette, hogy mivel Magyarország merényleteket követ el Horvátország jogai és a horvát nyelv ellen, Horvátországnak joga van retorzióval élni. Erre a legjobb eszköz, ha delegátusokat nem választanak.

Oly cifrán, annyira ekszotikusan hangzik ez az egész passzus, hogy az ember szinte megáll az ámulattól.

A magyarok nem respektálják a horvátok jogait és nyelvét.

Ugyan hol és mikor? Mert jegyezzük meg mindjárt, hogy ha egyetlen hang nyilatkoznék így, szót sem érdemelne az egész dolog, de a tartománygyűlésen is többen egyetértettek a fenti nyilatkozattal s igen jól tudjuk, hogy a horvát ellenzék ilyen és ehhez hasonló frázisokkal izgat már hosszú évek óta ellenünk, magyarok és Magyarország ellen.

Ezek a jó urak, a saját legfontosabb, sőt életbe vágó érdekeik ellenére még

mindig nemcsak egy nagy Horvátországról ábrándoznak, hanem a panszláv eszmék hirdetésével egyre olynemű propagandát csinálnak, amely ha sikerülne, Oroszország délen is legalább is szuzerén hatalommal bírna és az orosz ez oldalról is veszélyeztethetné monarchiánkat.

De ne menjünk ilyen messzire. Reméljük, hogy ez sohasem fog bekövetkezni. Mi csak a feletti váddal akarunk szembe szállani. Mindenki igen jól tudja, a ki lát és hall, hogy mi még nemzetiségeink nyelvét is respektáljuk, de legkevésbé fosztjuk meg nyelvétől az oláht, a tótot, a szászt, ruthént stb. Hogyan merik tehát a horvát tulzók azt állítani, hogy mi a horvátok nyelve ellen merényletet követünk, vagy követünk el? Hiszen éppen ellenkezőleg áll a dolog.

A magyar munkásokat, a magyar hivatalnokokat lépten-nyomon üldözik és terrorizálják. Minden Horvátországban élő magyar csak elkeseredéssel beszél azokról az állapotokról, a melyek Horvátországban divnak s a melyek a magyarság ellen való gyűlölet kifejezői.

Ennek ellenében a horvátok mindig újabb és újabb követelésekkel állnak elő. Még alig volt magyar-horvát kiegyezési tárgyalás, a melyen a horvátok újabb pénzáldozatokat nem kértek volna tőlünk. És a mi fő, többnyire meg is hoztuk ezeket az áldozatokat.

Mi tehát a horvát tulzók vakmerősé-

TÁRCA

Képek

a tönkrement Sopronból.*

Legyen a föld könnyű Schladerer Alfrédnek, aki tönkretette Sopront. Nem mentségül mondjuk, csak fölemlítjük, hogy nem készakarva tette. Akik t koldusbotra juttatott, azok szörnyűködve, elhülve és elkábulva átkozódnak; de az átok, mik fejére szállnak, ugysem használtak már senkinek, viszont neki sem ártanak. Azt szeretnék ezzel megértetni, hogy változtatni a dolgon nem lehet; elvégeztetett, hogy egy zseniális gazember szerencsétlensége miatt újra kerüljön ezer, meg ezer ártatlanak háza és holmija.

Mert annyi tény, hogy ez a hessenkasz-seli bevándorolt rendkívüli fej volt s a bukása nem a közönséges sikkasztók kis stílű tragédiája. És a nagy bajban ez az egyetlen mozzanat, amely félg meddig megvilágítja előttünk és megérteti velünk, hogy hogyan tudta orránál fogva vezetni, irányítani és dirigálni az egész várost, husz hosszú esztendőn keresztül, holott esténként a fal mellett elsurranva belopódzott a bankba és a tolvajlámpás fénye

mellett, ezer aggodalomban, hogy hátha meglátják, kirabolta a pénztárákat. Nagytehetségű ember volt, ez kétségtelen, mert a kis svindler az ő helyében régen elárulta volna magát. Neki pedig folyton növekedett és gyarapodott a tekintélye, a befolyása, a hatalma; ez a növekedés majdnem egyenes arányban állt az elsikkasztott összeg nagyságával. Többet sikkasztani már nem lehetett.

Nem azért lopott, mert élvhajász volt, vagy mert költséges passziói lettek volna. Hatalmasat, renkiivilit, roppant nagyot akart művelni. Ha a maga erejéből teszi, kalapot emelünk előtte. Csupán ott hibázta el, hogy eszközeiben, amelyekkel kitűzött célját elérni vélte, nem volt tulságosan válogatos; meg ott, hogy egy kicsit túl erőszakosan akart érvényesülni. Husz év előtt, mikor a tőzsdén spekulálni kezdett, bizonyára nem így gondolta. Ugy vélte, hogy belőle lesz az ország legvagyonosabb emoere. A pénz, a pénz, az minden. Csupán a szerencsén mult a dolog; ha akkora szerencséje lett volna, amekkora merészsége, akkor ma nem kell a szegényletes halálba menekülnie, hanem egy ország tapsol neki. Nem így lett! ellenben összeütközésbe is került a földi törvényekkel, — a világrenddel és más egyéb ilyen ostobaságokkal. Visszaélt a bizalommal, sikkasztott. A börtön, a fegyház fenyegető réme, a szegény és a büntetés elől azonban elmenekült. Elsőbb bevallott a fele-

ségének mindent, aztán elment az erdőbe és biztos kézzel a halántékához emelte a pisztolyt.

— Utánam az özönvíz, — gondolhatta magában.

Három napig nem találták meg és mindenki bizonyosra vette, hogy utban van Amerika felé. Beszélték, hogy itt is, ott is látták a vonaton; a kupé ablakából kihajolt, szivarozott és néha gunyosan visszanezett Sopron felé, mint aki gondolja:

— Szép kis kavarodás lehet most ott. A purgerek ugyancsak jajgathatnak.

Bizonyosra vették, hogy nemsokára anzikskártya is érkezik tőle tengerentúlról, amelyben kirzhögi, akiket kijátszott. Csak a felesége mondta nekem:

— Föltétlenül föbelötte magát!

Ez, amilyen szomorú és megható beszélgetés volt, olyan érdekes is. Annyira az, hogy ami polgári gondolkozásunknak érthetetlen is. Eleinte úgy éreztem, hogy egy kicsit kegyetlenség kikérdezni ezt az asszonyt: de igazán nem kíváncsiságból történt. Világosságot akartam deríteni a dologra és megtudni, milyen előzmények, okok és körülmények idézték föl. — mi a háttéré, a levegője, a lélektana a sikkasztásnak. Ezt őszintén meg is mondtam Schladerernek és hozzátettem, hogy ha nem akar, vagy nem tud felelni a kérdé-

* A „M. H.” mai száma közli a fenti aktuális tárcát.

gét visszautasítjuk nyugodt öntudattal s azzal a méltósággal és politikai bölcseséggel, a mely a mi kormányainkat Horvátországgal szemben követett magatartásával mindig jellemezte. ☉

A hadügyminiszter tervei.

(Ujtás a hadseregben.)

Arad, október 22.

A hadügyminiszter, mint értesülünk, a következő sorrendet állapította meg a parlamentek, illetve a delegáció elé terjesztendő katonajavaslatokra nézve:

Mindenekelőtt a *véderőtörvény revíziója* kerül napirendre, hogy az ujonc-jutalék régóta tervezett felemelését megvalósíthassák. Hogy mennyivel akarják a létszámot emelni, arra nézve pontos adat még nincsen, de van egy alap, a melyhez a hadügyminiszterium ragaszkodik. Ez: a lakosság létszámának a gyarapodása. Németországban minden ezer emberre 5, Franciaországban 7, Olaszországban 3 katona esik. Nálunk ez idő szerint 2-8 katona esik minden ezer lakosra, jövőben valószínű, hogy ezt az arányt felemelik legalább is négyre, minthogy a német viszonyok felé kell közelednünk ebben is. Megközelítően tehát a *hadsereg létszáma 30-50.000 emberrel fog szaporodni*. Erre az óriási tehertöbbletre már most el lehetünk készülve. Megjegyezzük, hogy az ujonc-jutalék felemelésével a póttartalékra vonatkozó eddigi rendelkezések meg fognak változni.

Másodikul következik egy lényegtelenebb javaslat: a katonai *díj-illetékek reformjáról* szóló, amely — ha addig az érdekelt miniszterek között teljes lesz az egyetértés — a jövő tavasszal, esetleg a nyáron fog a parlamentek elé kerülni. Szervi összefüggésben van ezzel a törvényjavaslattal a nyugdíjas tisztek és az *övezetek ellátásáról* szóló törvényjavaslat, melyet az előbbivel egy időben tárgyalnának. Az illetékeket ugyanis a katonatisztek javult helyzetére való tekintettel fölemelnék és a többletet a „régik” nyugdíjasok és „ellátottak” illetményeinek az emelésére fordítanák. Ezzel különösen

azokon a tiszteken akarnak segíteni, akik már régóta nyugdíjban vannak és akiknek legnagyobb része az ellenség előtt szolgált. Összefüggésben az utóbbival, sorra kerül az *új katonai nyugdíjtörvény*, melylyel egyidejűleg a katonai alkalmazottak sorsán is lendítenének valamely formában, olyan fizetést biztosítva részükre, a minőt hasonló állásban levő állami alkalmazottak már rég ta élveznek.

Mindezek a javaslatok a parlamentek elé kerülnek. A hadügyminisztérium azonban gondoskodott a *delegációról* is; ezeknek az ugynevezett „katonai szervezeti ujtások” költségeit szánta, amelyekről Bécsben tudvalevően azt tartják, hogy azokhoz az országgyűlésnek semmi köze. Ezek közé a költséges organizatorikus ujtásokhoz tartozik első sorban a hadseregben szolgáló *kadétek és tiszthelyettesek* egyenjogúsítása a haditengerészet hadapródaival, ami alatt a kadétnak és tiszthelyetteseknek a tizenkettedik fizetési fokozatba való beosztása értendő. Ennek az ujtásnak a költségeit e helyen egyszer már kiszámítottuk, a delegáció legközelebbi ülészaka alkalmából már pontosan is tudni fogjuk. Most jön egy óriási tétel: a *tüzérség új felszerelése*, melynek első részletéről még nem tudni, hogy a jövő évi delegációnális költségvetésben szerepelni fog-e. Ez a most folyó kísérletek eredményétől van függővé téve. Ha azonban a 1903-iki költségvetésből még kimaradna, az 1904-ikiben már okvetlenül benne lesz, amint ezt illetékes helyen megnyugvással kijelentik. A tüzérség új felszerelésével azonban összefügg egy másik, eddig nem nagyon szellőztetett kérdés: a táborig tüzérség szaporítása, ami esetleg még az új agyuk behozatala előtt, esetleg azzal egyidejűleg, de *mindenesetre* számításba van véve.

Csak ha mindezek a reformok valóra válnak, vagy legalább is fokozatos gyakorlati előkészítésük megindult, jönnek azok a javaslatok, amelyekről a minap szó volt. Ez a *hadsereg újraszervezése*. Tudniillik, ha a felemelt ujonclétszám következtében a békeállomány már megnövekedett, akkor ennek a felemelt állománynak keretekbe való illesztésére kerül a sor. A megnövekedett legénységi állományt

ugyanis részben az alosztályok legénysége létszámának a kiegészítésére, részben az alosztályoknak a *szaporítására* fogják felhasználni. Az előbbi azért tartják szükségesnek, hogy egy esetleges mozgósítás esetében ne kelljen a századok állományának majdnem kétszeresét a tartalékból kiegészíteni, ami a mozgósítást nagyon megnehezíti. Az alosztályok szaporításának módozataira nézve még nem történt megállapodás. Igaz az, — amit a minap megcáfoltak — hogy az ezredeket nem négy, hanem három zászlóaljából fogják összeállítani, a Landwehr mintájára. Csak mert a területiális elhelyezés szempontjából ez még nehézségekbe ütköznék, tették *egyelőre* félre ezt a megoldást.

Ezek volnának a hadügyi molochnak legújabb tervei, abban a sorrendben, amint azok megvalósítását Bécsben szeretnék. Megdöbbenő dolog, hogy ma, amikor gazdasági válságban sanyalódunk, amikor inségmunkával gondoskodnak a munkásokról, amikor az ország nyomora ezeket készlet kivándorlásra — elő mernek állni ezekkel a millió, meg millió forintot fel-emésztő ideákkal.

TÁVIRATOK.

Elitelt bur vezérek.

London, október 22. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából: A szeptember 15-ike óta elfogott bur vezérekről itt új jegyzéket tettek közzé. E bur vezéreket Dél-Afrikából való száműzésre ítélték. A névjegyzékben 12 név van, ezek között a Sheper-é is.

Kirabóit postahivatal.

Chicago, október 22. A múlt éjjel egy betörő banda hatolt be a postaépületbe és 76,069 dollár értékű levélbélyegeket rabolt el.

Új trónörökös Kinában.

London, okt. 22. A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből: Itteni magasrangú hivatalnokok azt a hírt kapták, hogy a csá-

seimre, vegye úgy, mintha nem történtek volna meg.

— Kérdezzen, — mondta, — és én felelek. A sikkasztásnak fölötte állok: úgy nézem magam körül e rettenetes dolgokat, mintha nekem semmi közöm nem lenne hozzájuk. Egy Schladerer nevű ur sikkasztott? En Schladererné vagyok.

Ez nem pöz, ez az asszony őszintén beszélt. Kantot olvasta, meg Hegelt, egy kevésé Nietzsche-t. Herbert Spencert és Schopenhauert. Mi oka lenne különben is, hogy előttem színészkedjék? Egyáltalán, tud-e valaki ilyen állapotban képmutatóskodni? Ha az egész élete folyása, a mindennapi gondolkodásmódja nem lenne ilyen emelkedett, vagy hóbortos, — vagy úgy ahogy tetszik, — most ebben a rettenetes órában nem tudná magáraerőszakolni a tetetést.

— Igaz, hogy ön ajánlotta a férjének az öngyilkosságot?

— Nem egészen így volt; nem ilyen nyersen és egyenesen történt, de a lényege ez. Szerdán éjjel érkeztem haza a lányomtól. Behívott a szobájába és elmondta, hogy mit csinált. Mondtam neki:

— Talán még nincsen elveszve minden. Nem jóvá lehetne tenni?

— Nem, — felelte. — Az összeg sokkal nagyobb; gazember vagyok; tönkretettem száz, meg száz embert.

— Akkor szökjél!

— Nem. Hiábavaló lenne; ugyis megfog-

ják az embert. — És kezdte példákkal bizonyítani.

— Hát mit lehet tenni?

— Semmit. Föbelövöm magam. — Ezt valami rettenetes nyugalommal mondta és utána negyedóráig szótlanul belebámultak a levegőbe. Az arca, talán a villamos világitástól, nagyon sárga volt. Aztán elbucszunk. Megcsókoltuk egymást. Válásakor kérdezte a férjem:

— Nincsen igazam?

Én lehajtottam a fejem és mondtam:

— De igen.

— Hogyan mondhatta? — kérdeztem; hát nem jobb, ha már becsülettel nem lehet élni, — élni akárhogy, élni mindenáron, valahol Amerikában, messze innen, ahol senki sem tud semmit s nem kérdezősködni az előélet után?

— Nem. Ha öngyilkossá lesz, még találok mentséget számára; gyöngye ember volt aki megtévedt. De becsületlenül élni? .. Utáltam volna még az emléket is.

Elbámultam, hogyan tud így beszélni a férjéről a felesége. Egy kicsit megdöbbenett aminthogy önök is, — ugy-e. — ellenszenvennek ítélik ezt az asszonyt. Nincs egészen igazuk; szembeültem vele és néztem. A kezét az ölében összekulcsolta és néha kinyújtotta a karját; ebben több kétségbeesés volt, mintha a földre vetette volna magát és a haját tépve zokogott volna. Ebben az asszonyban két ember él; az egyik az, amelyik megállapodott a filozófiai rendszer szerint gondolkozik; a másik

amelylyel a férjét siratja. Valahogy úgy képzelem; a teste reszket az uráért az esze pedig azt mondja, hogy bűnös volt az ember, teljék be rajta, aminek a bekövetkezésére maga — szolgáltatott okot. Olyan objektív, hogy már visszatetszőnek látszik. Azt is kétségbevontam magamban, hogy valaha is szerette; meg is kérdeztem tőle:

— Hogyan lehet olyan emberfölttlen igazságos?

— Nem értettük meg egymást soha. — Nézze, én itt éltem ebben a szobában, amelyben egyetlen tükör nincs; minden szeretetemet a könyveké; gondolkoztam, a végső igazságokat kerestem, kutattam az élet forrásai után. Most fizikát tanultam és természetrajzi alapon állok. Megérteni sohase tudtuk egymást; — férjem azt mondta, hogy Überspannt vagyok és bevonult tőlem a tizennegyedik szobába és számolt.

— De ezt a tizennégy — szobát ő rendezte be.

— Én nem kértem reá; nekem nem volt szükségem erre. Sohová se jártam, semmi kivánságon nem volt, még fiatalabb koromban sem, amikor még szebb voltam.

Ránéztem; körülbelül negyvenöt éves lehet, de azért még meglátszik rajta, hogy szép lehetett.

— Megbocsásson, ugy-e, tudomása nem volt soha a dologról?

— Soha. Ha tudtam volna róla, talán más-kép végződik ez ...

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

szárnénak Csing hereggel Kaifangban leendő találkozása alkalmával új trónörököszt fognak kinevezni. A birodalom ügyei felől általános tanácskozást fognak tartani. A császárnénak a jelöltje állítólag Lun-Peise, Tuannak egyik unokaöccse. A reformpártnak ez ellen kifogása van és azt hiszi, hogy a többi hatalmasságok is ellene fognak szegülni, ha a császárné megmarad akarátánál. Cologan spanyol követ holnap eltávozik Pekingből, most tehát Czikkann báró osztrák-magyar követ lesz a diplomáciai testület doyenje.

A horvát tartománygyűlés feloszlata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 22.

A horvát tartománygyűlést két napos korában feloszlatta ma a királyi kézirat. Ez a hirtelen és nem sejtett feloszlata villámcsapásként hatott a horvát ellenzékre, mely az indítványok és interpellációk egész halmazával készülődött a horvát tartománygyűlés e periódusára. Ma még csak második ülése volt a horvát tartománygyűlésnek. Ezen az ülésen megválasztották azt a 43 horvát képviselőt, kik a kapcsolt részeket a magyar országgyűlésben folyó év december hó végeig képviselik.

Mikor a választások véget értek, fölállott a horvát bán és felolvastott egy királyi kéziratot, melyről a tartománygyűlés tagjainak sejtelmük sem volt és melyet a bán meglepetésnek tartogatott. Ez a királyi kézirat a horvát tartománygyűlés jelen ülészakát berekeszti, tekintettel arra, hogy a folyó évben a horvát tartománygyűlés eme legutolsó periódusának tartamilag *összhangban kell lennie a magyar országgyűléssel.*

A meglepetés általános volt. Az ellenzék nagyban készülődött interpellációkkal és indítványokkal; a kézirat azonban megsemmisítette terveiket.

Khuen-Héderváry báró ma Zágrábban összehívta Horvátország összes főispánjait és ott az általános választások idejét a legrövidebb határidőre kitűzte.

A bán hivatkozva a magyarországi választások mintaszerű lefolyására, azon reményének adott kifejezést, hogy a horvátországi választások is épp oly rendben és minden incidens, rendzavarás nélkül fognak lefolyni, mint a magyarországiak.

Erdekes, hogy a horvát ellenzék egyik tagja éppen a mai napon készült egy interpellációt tenni a jezsuitáknak Horvátországban való befészkelődéséről és arról a káros hatásról, melyet a jezsuiták már eddig is tettek Horvátországban. A tartománygyűlés feloszlata folytán természetesen ez az interpelláció is elmaradt.

A verseci választás utóhangjai.

(*Seemayer polgármester egészsége.*)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 22.

A választási küzdelmek lezajlása után most már csak csendben, a kulisszák mögött dolgozik az intrika. Különösen olyan helyeken, ahol polgármestert választottak képviselővé, élénk vita tárgyat képez az a kérdés, jár-e a polgármester képviselőnek a képviselői fizetés mellett még a polgármesteri nyugdíj is.

Ez a fogas kérdés egy újabb polgárháborúnak adott okot Versecen. Itt óriási erőszakkal, vesztegetéssel dolgoztak *Seemayer* János hívei, hogy jelöltjüket *Herczeg* Ferenczel szemben diadalra vigyék. De ez már elmúlt dolog. *Seemayer* megválasztották s most az új képviselő egy kérvényt adott be a város törvényhatósági bizottságához, melyben nyugdíjaztatását kérte. *Seemayer* János avval az indokolással kérte nyugdíjaztatását, hogy teljesen munkaképtelen.

Versec város törvényhatósági bizottsága szombaton tartotta e havi rendes közgyűlését *Zúró* Milán főispán elnöklése alatt. A mint a tárgysorozatban a polgármester kérvényéhez értek, egyszerre puskaporos lett a levegő. A párt-

szenvédélyek újra feléledtek, a szónokokat beszedközben zavarták, éljenek és abcugok hangzottak.

A főispán figyelmeztette a karzati közönséget, hogy ha nem lesz nyugodtan, a karzati kiűrteteli. Elnöki rendreutasításban részesült *Rottler* városi képviselő is. *Seemayer* János országgyűlési képviselő kérvényben előadja, hogy mivel ő teljesen munkaképtelen, kéri nyugdíjaztatását. A tanács indítványozta a nyugdíjazási eljárás megindítását. *Markovits* György dr. pártolta a tanács indítványát és a polgármester egészségi állapotának megvizsgálására kéri *Fitz* dr. városi főorvos mellett *Demetrovics* dr. és *Froniusz* dr. orvosok kiküldését. *Haas* dr. szolt ezután, indítványozva, hogy a nyugdíjaztatási kérdés vétessék le a napirendről, mivel *Seemayer* J. nemcsak hogy nem munkaképtelen, hanem erejének teljében van és e kérvény csak arra szolgál, hogy országgyűlési képviselői fizetését és nyugdíját élvezhesse. A megejtett névszerinti szavazásnál a tanács indítványa mellett szavazott 64, dr. *Haas* mellett 24 képviselő. Hosszabb vitát keltett, hogy *Fitz* és *Demetrovics* doktorokon kívül, kik ellen senkinek sem volt kifogása, *Lichtscheindl* Ernő dr. vagy *Froniusz* dr. bizassanak-e meg a polgármester egészségi állapotának megvizsgálásával. A megejtett szavazásnál dr. *Lichtscheindl* 23, *Froniusz* 48 szavazatot nyert. *Lichtscheindl* dr. erre kijelentette, hogy a városi tiszteletbeli orvosi állásáról lemond.

A polgármester nyugdíjkérdése tehát üszök volt a már-már elhamvadni készült választási parázisban. Az erőszakkal szerzett mandátumnak rendesen vannak ilyen keserű következményei. Mert itt valószínűleg nem az a kérdés, hogy *Lichtscheindl* dr. vagy *Froniusz* dr. jobb orvos-e. Itt nyilván csak arról van szó, hogy *Froniusz* dr. a polgármestert sokkal betegibbnek fogja találni, mint például *Lichtscheindl* dr., mert *Froniusz* dr. valószínűleg lelkesebb párthive volt a polgármesternek, mint a másik doktor.

Nem lehetetlen tehát, hogy a verseci polgármester egészségi állapota fölött a verseci orvospolitikusok pártokra fognak szakadni.

— De azért vizsgálatot indítanak, volt-e része a dologban.

— Részem? Nyugodtam várom a vizsgálatot. Részem? Különben lehet, hogy volt. Ha közeledem a férjemhez, ha tudok a dolgairól, talán megakadályozom őket. Uh miért is nem volt így. — Itt aztán végképp elhagyta az ereje és sirni kezdett.

Bucsuzásul kezét fogtuk és én lehajoltam, hogy megcsókoljam a kezét; egy pillanatig gondolkodott, hogy engedje-e.

Amint elmentem tőle és beszálltam a kocsiba, — a kapu mellett egy pofaszakálás, magas ember állt. — Ezt az arcot már láttam, az állomáson, meg amikor a főispánt kerestem.

— Milyen kicsi is ez a So, ron, — gondoltam magamban, — az ember négyszer találkozik egyazon emberrel néhány óra lefolyásán belül.

Este, mikor fölkerestem *Rábel* Lászlót, a helyi lap szerkesztőjét, megkérdezte tőlem:

— Sok új részletet tud?

— Eleget. Sok helyen jártam.

— Majd én elsorolom, hogy hol.

és azzal kezdte elmondani: Először elment a főispánhoz, őt nem találta meg; aztán járt a törvényszéki elnökénél, utóbb elment *Schladerer*néhez, akinél egy teljes órahosszat időzött; és így végig elősorolta, hogy kinél voltam. Csodálkozva kérdeztem, hogy honnan tudja. Akkor eladta, hogy egy *Bredl* nevű

keztyüs reggeltől estig nyomon követett. Szegény ő is érdekelve van a bankbukásnál vagy harmincezer forintig és mikor reggel meglátott a vonatnál, azt hitte, hogy valami jó hírt hozok. És utánam jött. Mikor látta, hogy kinnél fordulok meg, még inkább megerősödött ez a hite és csak este tudta meg, hogy mi jártban vagyok. Szegény *Bredl*; a pofaszakállas ember volt.

Ezt a történetet nem azért beszéltem el, mert velem esett meg, vagy mert érdekes kaland, hanem azért, mert benne van az a lész, amely kétségbeesésükben az embereket elfogta itt. Oly szomorú ez a kis história, hogy minden sötét színnél jobban megmagyarázza a soperoniak hangulatát. Majdnem gyászt öltenek; a kávéházak üresek, színházba három ember jár, pedig német előadásokat tartanak, az irodalmi estélyt lemondatták, a tervbevett mulatságok elmaradnak, farsang itt nem lesz, a cigányozás beszünt, a kaszinóban, — hallatlan eset, — nem kártyáznak, az utcán összeverődnek a népek és ijedtek, szomorúak, kétségbeesettek. Az utca a város, az egész világ tele van a katasztrófával és ahol ketten összetalálkoznak, kezdik:

— *Schladerer*!

A kereskedelme, az ipara, a hitele, a társas élete, a nyugalma a városnak tönkre van téve. A kis emberek, mosónék és varróleányok, az éjjeli örök és mézeskalácsosok most már nem tudják hová lehajtani fejüket. Egy hetvenhat éves vasúti szolgáló egész életén

át élére rakta a garast, amíg valami ezer-nyolcszáz forintot együvé hordott. Ez most a sinekre akar feküdni. Egy *Nelky* nevű ügyvéd — szintén egész ószhaju, tisztos öregúr, — harminckét esztendei munkája gyümölcsét veszti el, valami kétszáz ezer koronát. Mikor beszéltem vele, könnyezett és azt mondta:

— Nem magam miatt hiszen én ugye sokáig huzom. De a gyermekeim, hogyan kerüljek a gyermekeim szeme elé? Nem mondhatnák-e joggal: Könnyelmű voltál, minnek biztál?

Megnyugtattam, szó sincs róla, ő semmiről sem tehet. De a többiek akik még ifjabbak nála, akik élni szerettek volna még, jól, uriasan, a hogy a vagyonuk jogot ad reá. Meg lehet bolondulni a gondolatától, hogy a pénzüket, az ő saját, elvehetlen tulajdonukat ok nélkül, anélkül, hogy okot szolgáltatnak volna rá, vagy valamivel hozzájárultak volna, egy szép napon elvesztik és arra viradnak, hogy ők most koldusok.

— Oh, *Schladerer*!

Es annál vigasztalanabb a helyzet, mert kilátás sincs rá, hogy az állapotok egyhamar megjavuljanak. Valaki megmagyarázta:

— Ez a négy millió az embereknek öröklött vagyonuk volt: ha szerzett vagyon lenne, azt mondhatnák: „Jó, hát megesezt a baj, de szerzünk újat!” Ezt nem mondhatja senki, mert szerezni nem tudnak, manap már talán nem is lehet szerezni! Ellenkezőleg, amíg megvolt folyton apadt. No, most egyszerre odalett.

SPORT.

+ **Vivás és tornázás a lyceumban.** Az aradi tornaegyesület vívőköre e hó 14-én megkezdte működését a lyceumi tornacsarnokban s hetenként háromszor, ugymint hétfőn, szerdán és pénteken este 6—8 óráig serényen folyik a vivás szép és nemes sportja. A kör régi jó vívói nagy kedvvel és szenvedéllyel fogtak hozzá a vivási gyakorlatokhoz. A kör tagjai gyakorolják úgy a tör-, mint a kardvivást. A tornázás szintén nagy lendületnek indult. November hó első felében házi verseny, december hóban pedig disztornázás lesz, a melyre már serényen folynak az előkészületek. Egyszóval az aradi tornaegyesület, mint a sport terén vezető egyet az idén is változatos versenyeket és ünnepeket rendez. A tornaórák szintén a lyceumi tornacsarnokban hetenként háromszor, ugymint kedden, csütörtökön és szombaton este 6—8 óráig tartanak.

Egy híres sikkasztó ruhatára.

(A Krivány-ügy a nagyváradi táblán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22

Aradvármegye híres sikkasztójának: **Krivány Jánosnak** a pöre most járja a második instanciát. Az aradi törvényszék meglebbezett ítélete a nagyváradi kir. ítélőtábla döntésére vár, s **Molnár Géza** bíró, a pör referense mostanában készíti elő az iratokat.

Ezalatt lassacskán intőzödnék el azok az epizóduszerű kisebb ügyek, a melyek lényegükben a nagy Krivány-pörhöz tartoznak ugyan, de külön bírói beavatkozást tesznek szükségessé.

A nagyváradi kir. tábla tegnapi tanácsában hozott döntést arról a vádról, melyet **Krivány Jánosné**, a sikkasztó felesége ellen támasztott Aradvármegye tiszti főügyésze. Mikor a sikkasztás kiderült, Krivány ingóságaira biztosítási végrehajtást vezettek, s lefoglalták a sikkasztó százakat érő ruhatárát is.

Azután elkövetkezett az árverés napja, s mikor a garderobot ütötték volna dobra, nagy zavar támadt az egzekucióban. A ruhákat nem találták sehol, még egy mellény sem akadt a lim-lom között.

A veszett fejsze nyelét kereső Arad vármegye erre tiszti főügyésze útján **sikkasztás** miatt Krivány Jánosné ellen bűnvádi feljelen-

Ebben sok igazság van, amint ezt a Lenk-cég példája is mutatja. Otven év előtt viruló gyár volt; ki ne ismerte volna a híres Lenk-féle pótkávé. Lassan-lassan mind hanyatlott a kereskedésük. Ma már csak fűszerüzlet, az igaz, hogy nagy. A mint ezt a tartozásai bizonyítják. Ha ezek is megbuknak, akkor igazán vége van Sopronnak. Legalább öt-hat más céget magával rántana és ezek mindenkit, aki Sopronban él. Akkor aztán hiába lenne a nagy roszban az a halvány jó, hogy a bankbukás egyúttal a német párt bukását is jelenti és a magyarok fölülkerekedését. Ez jelentené a soproni zsidóság bukását is, amelyet most, — ez is egy igen érdekes jelenség, — majdnem semmi veszteség nem ért. A magyarázatát ennek nem igen tudni, mert Schladerer nem volt türelmetlen ember, sőt beszéltek, az utóbbi időkben a vagyonosabb zsidóknak valóssággal udvarolt. De ezek óvatosak voltak: sejtettek talán valamit? Vagy kezdettől fogva nem bíztak benne?

Ezek különben mind-mind lényegtelen dolgok most már. A legfőbb mégis csak az, hogy gyászban és szomorúságban egy szép, viruló vidéki város, amely csupa kultúra és művelődés. Valaki a keserűség humorával így jellemezte a helyzetet:

— A verklis-ipar ugyis pangott; most fel-lendül, elmegyünk kintornásoknak. Emberek ha az országban verklisre akadtok, szánjátok; soproni a szegény, a Schladerer áldozata.

Jób Dániel.

tést tett az aradi kir. ügyészségnél, abból indulva ki, hogy a ruhák Kriványné birtokában vannak.

A főtárgyaláson, a sikkasztó felesége azzal védekezett, hogy a ruhákat az árverés során *ké. üresnek vélt almáriomban* cipelték el. A védekezést, a mit tanuk is támogattak, a törvényszék elfogadta, s fel is mentette Krivány János feleségét.

Az ítélet ellen Aradvármegye a nagyváradi kir. ítélőtáblához felebbezett. A tábla tegnapi tanácsában, a melyben Urbán Adolf elnökölt, Poyvár Dénes bíró előadása alapján *megerősítették* a felmentő ítéletet. Krivány ruháiról alkalmasint az aradi ószeresek tudnának hirt mondani.

A soproni bankbukás.

(Schladerer né öngyilkossági kísérlete.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 22.

Az igazgatóság, melyet az építő- és földhitelbank bukása okozott, nem hogy csillapulna, hanem napról-napra fokozódik s óriási felháborodás is vesz erőt a kedélyeken a miatt, hogy **Schladerer**, ez az idegenből ideszakadt ember annyi éven át folytathatta sikkasztásait, hogy a bank igazgatói olyan vakon bíztak benne. A vizsgálat most erélyesen folyik s folyton újabb meglepő részleteket hoz felszínre.

A könyvek vizsgálata folyamán konstatálták, hogy a pénztárak teljesen üresek, a letétek eltűntek. Schladerer azokat részint eladta, részint elzálogosította. Ez az eset páratlanul áll a bankok történetében: ennyire s ilyen módon még senki sem élt vissza a bizalommal. Az igazgatók valamennyien vakon bíztak Schladererben. Az építő- és földhitelbank bukása által okozott kár mintegy négy millió koronára rug, a melynél leginkább Sopron van érdekelve, mert a bank sem Budapesten, sem Bécsben már régen nem részesült hitelben.

A bank bukásának tulajdonképpen oka 1889-ig nyulik vissza. Akkor ugyanis **Schladerer** igazgató óriási tőzdespekulációkba bocsátkozott s több százezer forintot veszített. Ezt a veszteséget *hamis mérlegekkel leplezte*, a nélkül, hogy az igazgatóság csak gyanította volna is.

A katasztrófát a Lenk-cég főnökének néhány nappal ezelőtt bekövetkezett halála után nem lehetett többé elhárítani. Schladerer igazgató tényleg Lenk halála után tünt el. Bármily izgatott is azonban a hangulat, a többi itteni pénzügyi irányában eddig a bizalom még sem ingott meg. A soproni takarékpénztár 40.000 koronával van a bukásnál érdekelve; ennyi összegű pénztári jegyet vett át a bukott banktól.

A letétekből eddigi megállapítás szerint 400.000 korona hiányzik. Pénztári jegyekből Schladerer egy millióval többet bocsátott ki, mint a mennyi el van könyvelve. A Lenk-cég két millió koronát meghaladó összeggel tartozik az építő- és földhitelbanknak; ezzel a céggel most több banknak a képviselői egyezkedési tárgyalásokat folytatnak. A hitelezőknek nagyon szomorú kilátásaik vannak. A csődvagyonból *követeléseiknek két százalékát sem fogják megkapni.*

Dr. **Lőw Tivadar**, az országos központi takarékpénztár ügyésze visszatért Budapestre, a hol a Lenk-céggel a tárgyalásokat folytatják. A budapesti és bécsi bankok mára ultimátumot helyeztek a Lenk-cégnek kilátásba.

A Schladerer lakásán megejtett házkutatás nem nyújtott semmi támpontot. Azt mondják, hogy sem ékszert, sem más értéktárgyat nem

találtak, mert az értéktárgyakat állítólag már hetekkel ezelőtt elszállították onnan hat ládában. A rendőri felügyeletet, mely aia Schladerer házáat helyezték, ismét megszüntették.

A vizsgálóbíró tegnap kihallgatta a letartóztatott Prohászkat. Az igazgatósági tagok vagyónának lefoglalása még három-négy napi munkába fog kerülni. A Lenk Lajos és Jung Ignác felügyelő-bizottságl tagok ellen elrendelt foglalást és bünyfnyító vizsgálatot a törvényszék büntető tanácsa megszüntette.

Moessel, az osztrák-magyar bank itteni fiókjának főnöke állítólag már akkor, a mikor hivatalát elfoglalta, úgy nyilatkozott, hogy az építő- és földhitelbank helyzete gyanus, s hogy annak mérlegeit nem találja világosoknak.

Bauer Fanny letétjéből 168.000 korona értékű kötvény hiányzik. Mondják, hogy az egyik igazgató, a ki most leginkább károsodik, ismételt követelt mérleget; az eléje terjesztett mérlegek látszólag helyesek voltak, az igazgató azonban mégis gyanakodott Schladererre. Ezt maga Schladerer is észrevette, s azért úgy intézte a dolgot, hogy az igazgató sohasem jutott a pénztár ellenzárásához, a mit az igazgatótanács tagjai felváltva teljesítettek. Különben az ellenzárást állítólag tényleg sohasem teljesítették.

Sopron, október 22.

A törvényszék felebbeviteli vádtanácsa mai ülésén megerősítette az ügyész határozatát, mely **Wrchowesky Gyula** pénztáros és **Prohászka Arthur** könyvelő letartóztatásáról intézkedik.

Schladerer lakásán ma *házkutatást* tartottak. A rendőrség és vizsgálóbíró *temérdek arany- és ezüst-neműt, ékszert* és egyéb értéktárgyakat foglalt le. *A bécsi pályaudvaron ma elkobozták azokat a ládákat, amelyekben Schladerer né nagy értékű drágaságokat akart az osztrák fővárosba küldeni.*

A bank állása *folyton rosszabbodik.* Napról-napra újabb sikkasztásoknak jönnek nyomára. Ma ismét kiderült, hogy újabb letétek hiányzanak a pénztárból. A **Lenk** cégnél a hitelezők értekezletet tartottak, de a konferenciának *nem sikerült a kiegyezés.*

Sopron, október 22.

Schladerer né ma *öngyilkossági kísérletet* követett el. Nehogy ideges állapotában újból maga ellen fordítsa a fegyvert, *allandó brizetül két csendőrt rendelték mellé.*

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Rip van Winkle, operette. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: Zaza, szimű. (Páros bérlet.)
Péntek: Zaza, szimű. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Cirkuszélet, operette. (Páros bérlet.)

Himfi dalai.

— Október 22. —

A poézisnek alig van keletje minálunk. Épen annyi ember nézte végig az előadást, mint ahányan a szinpadon a süvegláncot járták. De hát ezt a szomorú körülményt még nem lehet egészen a realiztikus és romlott izlésű korszellemnek tulajdonítani. Van ennek a részvétlenségnek heiyi indoka is és ez az, a mit már több ízben a mostani színházi viszonyokról megirtunk.

A szereplők közül legaktuálisabb alak Szalóki Péter volt, aki a legvakmerőbb szemtelenséggel Kisfaludi költeményeit a magáénak adja ki és ezzel a plagizálással akarja Szegedi Róza kezét kinyerni. Ilyen Szalóki Péter ma is akad a magyar sziműírók gárdájában, akinek célja még anyagiasabb, t. i. néhány száz koronás pályadíjnak elharácsolása. Ezért nem lendülhet fel nálunk a szinirodalom, mert az igaz tehetségek elől elzárják az érvényesülés útját és

mert elkedvetlenítik őket a pajtáskodások folytán a pályázásoktól.

Ez azután további következményeiben kihat a színházakra is, mert magyar szerzők nem írnak valamire való darabot, a pályajutalmazottak pedig vagy nem érnek sokat, vagy pedig lopott jószágok és akkor még kevesebbet érnek. Ezért kell a szinigazgatóknak idegenbe menniök darabokért, vagy pedig régi jó darabokat kelletlenül többször előrántani.

Igy kerülhetett ma színre Berczik kedves, poetikus darabja, melyet már nagyon jól ismer a közönség, melyet azonban a folytonos újdonság utáni vágytól hajtván, nem részesít kellő érdeklődésben.

A kis számú közönség pedig megszegi a színész ambíciójának szárnyát, nem játszik úgy, amint a darab megkívánná, vagy amint különben tehetsége megengedné. Így volt ez ma is. *Angyal Ilka, Menszáros Margit, Komlósi Ilonka, Bácsné, Palágyi, Bács, Mezey, Nemes* külön-külön és összességben megállták helyüket, de hiányzott a vevő bennök, mely nélkül sikerült előadásról szólni alig lehet.

Carolus.

* **Az aradi színház szerződése.** *Zilahy Gyula*, az aradi színház új igazgatója ma Aradon volt s a polgármesteri hivatalban aláírta az aradi színház bérletére vonatkozó szerződést.

* **Zaza.** A szinpadai világ érdekességeivel ható darabból a személyzet naponta órák hosszát próbál. A címszereplő *Komlósi Ilonka* körül az ensemblét a jelentősebb szerepekben *Angyal Ilka, Menszáros Margit, Bácsné, Palágyi Lajos, Fenyéri Mór, Mezey Péter, Polgár Sándor, László Gyula, Giréz Károly, Boda Ferencz és Nemes Sándor* alkotják. — A páros bérletű bemutató előadásra a jegyek szerdán válthatók már.

* **Fedák Sári a Magyar színházban.** Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy *Fedák Sári* aki eddig a *Népszínház* tagja volt, ma délután szerződést írt alá, melylyel *Leszkay András* őt a *Magyar színház*-hoz szerződtette. *Fedák Sári* a jövő hónapban kezdi meg működését a *Wesselényi-utcai szinpadon*.

* **Szendrey Mihály kassai társulata — Aradon.** A kassai Nemzeti színház igazgatója: *Szendrey Mihály* ajánlatot adott be Kassa város szinügyi bizottságának, mely szerint hajlandó úgy a kormány által kilátásba helyezett tízezer korona állami, mint már eddig is élvezett nyolcezer korona városi szubvencióról lemondani s azt a város tulajdonába átengedni, ha ezzel szemben Kassa városa magára vállalja a színház fűtését és világítását. Azon az ülésen, melyen a bizottság *Szendrey Mihály* igazgató erre vonatkozó ajánlatát tárgyalták, jelen voltak *Festetics Andor* színészeti felügyelő és *Mészáros Kálmán*, m. kir. opera igazgatója, akik *Szendrey* igazgató kérelmét nagyon indokoltak tartották. A bizottság azonban arra tekintettel, hogy ha a tízezer korona állami szubvenciót most elfogadnák, ki lenne a lehetőségére zárva annak, hogy az állami segély a jövőben legalább huszezer koronára felemeltesék, sem a kormány által felajánlott 10 ezer korona szubvenciót el nem fogadta, sem a *Szendrey* szinigazgató ajánlatára nem reflektált. Pedig, — mint kassai levelezőnk írja, — a kassai színészet helyzetének javítására égető szükség van, mert az eddigi tapasztalatok szerint az állandósított kassai színészethez fűzött szép remények egyáltalán nem váltak be. A szinigazgató ellen nem sok lehet a panasz, hiszen a működő művészszemélyzetre havi kiadása tízezer ezer korona, a kassai közönség műpártoló kedve sem lohadt, de egy egész vagyont emészt fel a kassai színház fűtése s különösen szigorubb téli időkön a színházat majdnem a lehetetlenségig határos dolog kifűteni. A múlt télen például 5 héten keresztül képtelenség volt a hideg miatt a színházat látogatni. Mindamelllett a színház fűtése a téli hónapokban a szinigazgatóknak annyi pénzébe került, hogy elkerülhetetlen zárszámadásaiban a deficit. *Festetics Andor* és *Mészáros Kálmán* egyebekben is oda nyilatkoztak, hogy a kassai félmillió színház építése el van hibázva. Erre vezethetők vissza a fűtési mizeriák is. A páholyok nagy része a nézőtér líra-formája miatt

olyan, — hogy csak kényelemszeretetük feláldozásával lehet belőlük a szinpadra látni, de csakis az első ülésekből. Ezeket a drága helyeket a közönség még az ünnepi előadásoknál is üresen hagyja. Mindezt belátta a szinügyi bizottság is, melynek tagjai elhatározták, hogy a kormánytól legalább huszezer korona segélyt kérnek a kassai színészet helyzetének javítására s ebbeli kérelmük támogatására az országgyűlést is fel fogják kérni *Szendrey Mihály* szinigazgató ezzel szemben kijelentette, hogy ha a bajokon segítve nem lesz, úgy már a *nyári szezon Aradon fogja társulatával eltölteni*.

A városatyák számának szaporítása

(Kétszázötven törvényhatósági-bizottsági tag.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22

A jövő hónapban megejtendő városatyja választások ötletéből aktuálisnak mutatkozik egy kérdésnek felvetése, amely Aradváros törvényhatósági-bizottsági tagjainak számában való megnövelésére vonatkozik.

A város népességének hatalmas megszorodásával törvényes alapon és arányosan szaporodnia kell a törvényhatósági-bizottsági tagok számának is. Az ötvenezernél több lakossal bíró Arad ma is annyi megbizottját küldi a törvényhatóságba, mint küldte évekkkel ezelőtt, amikor lakosságának száma mintegy tizenegyezer lélekkel kevesebb volt.

Ez egy neme a maga enyhe formájában is a politikai jogfosztásnak. Arad lakosságának ez idő szerint ötvenkétezer lélek után van joga követelni, hogy megbizottjait a törvényben megállapított arányban küldje a törvényhozásba, amely sorsát és minden ügyét-baját intézi.

A városi képviselő választásokról szóló szabályzat, melyet alkotásának idejében az akkori viszonyokhoz képest azok kívánalmainak megfelelően készítettek, némely részeiben a mostani tényleges viszonyoknak, a jelenlegi állapotoknak és az ezekhez való alkalmazkodást követelő törvény rendelkezéseinek többé meg nem felel. Sőt ez a határozat ma már a mostani népesedési viszonyokkal, s a mai helyzettel s a választók jelenlegi eloszlásával szemben bizonyos diszharmóniában van, melynek megszüntetése az elodázhatlan kényszer és szükség jelentőségével bír.

Mert nézzük: hogyan választjuk ma képviselőinket s nézzük, hogy ezzel szemben mi volna a törvényes állapot.

A régi megállapodás szerint Aradnak mindössze százötven és egynehány városi képviselője van. Ezek fele virilista, másik fele pedig választott tag. Ezen megállapítás pedig továbbra fenn nem tartható:

mert az 1886. évi 21. t.-c. 24. §-a szerint a bizottsági tagok számát a törvényhatóság lakosainak a száma szabályozza akképen, hogy törvényhatósági joggal bíró városokban minden 250 lakosra egy bizottsági tag esik. A bizottsági tagok összes száma azonban 400-nál több egy városi törvényhatóságban sem lehet.

Tekintve már most, hogy a folyó év első napjain megejtett népszámlálás szerint e város lakosainak száma körülbelül 52.000-et tesz: ezen eredményhez képest, a törvényhatósági bizottság tagjainak a számát a jelenlegi 150 tag helyett 208-ban kell megállapítani. Ezek felerésze virilistajogon, másik felerésze pedig, vagyis 104 képviselő választás útján kell, hogy a törvényhatóságba kerüljön.

Ilyen módon a városatyák száma ötvenhatal szaporodnék meg Aradon. Ez pedig 28 új képviselő választását jelenti. Nem lehetetlen, sőt valószínű, hogy ilyen módon a választókerületek száma is megszorodik Aradon. Az idézett törvény szerint ugyanis a törvényhatósági bizottság tagjainak választása választókerületek útján történik úgy, hogy egy-egy kerületben kétszáznál kevesebb és hatszáznál több választó ne legyen. Így Aradnak a négy kerülete legfeljebb 2400 választót adhatna, holott igen jól tudjuk, hogy ennél sokkal több szavazati joggal bíró polgár van.

Reméljük, hogy a felette érdekes ügy e közlemény révén napirendre kerül Aradon.

Lódd magad föbe!

(A modern feleség.)

Arad, október 22.

A soproni bank sikkasztó direktora, *Schlauderer Alfréd* agyonlőtte magát. A tulajdon felesége nyomta kezébe a pisztolyt s így bucsuzott öle:

— Lódd magad föbe!

Négy millió koronát vitt magával a másvilágra s egész Sopron siratja a nagy embert. Vajjon a felesége is siratja-e?

Hajdan a spártai anya háboruba küldte a fiát, azzal, hogy „a paizszsal, vagy a paizson”, vagyis a hazáért a csatában vagy győzz, vagy halj meg, de el ne fuss. A keményszívűségnek ezt a nemes mintaképet a modern spártai nő Sopronban így formulázza:

— Ha sikkasztottál, ha nincs pénzed, becsületed oda van, nekem nem kellesz, itt a revolver, lódd föbe magadat.

Ádám megfogadta *Eva* tanácsát. Husz esztendő boldogságnak, közös mulatságnak, pompának, nagyuraságnak méltó befejezése. A férj az erdőben rothadt csütörtöktől vasárnapig, az asszony meginterjuváltatta magát s eldicsekedett, hogy férje öngyilkos s meg lehet neki bocsátani azt, hogy a mások pénzét elbörzszte s egy egész várost bukásba és válságba sodort hanem büneért lakolni, börtönt szenvedni, „még az emléke sem lenne szent előttem.” Csálni, lopni, üzleti könyveket hamisítani, mások vagyontát pazarolni, barátait koldussá tenni, ártatlanokat megkárosítani, igazgatótársait és hivatalnokait becsületüktől megfosztani, bűnpörbe és börtönbe juttatni, hagyján — erre azt mondja a feleség: „gyöngye volt, játszott, ember volt, megtévedt”, de ha már nem folytathatta tovább a család művészetét — „a becsület” megköveteli, hogy haszontalanná vált életét ne töltsé rabruhában, feleségét és gyermekeit ne kompromittálja, mint szegény és megvetett ember, ne tartassa ki magát családjával, pusztuljon.

Hogy a földi igazság utol ne érhesse, meghalni mindenkinek kell előbb utóbb, jobb lesz most mindjárt, mint annyi élvezet után, ki tudja meddig nélkülözést szenvedni. *Es Schlauderer* megfogadta feleségének szerető és okos tanácsát, kiment az erdőbe és puff — elutazott. Ahová ment, onnan nem hozhatják vissza, mint *Falkait*.

Ez a soproni dráma korrajza a magyar társadalom életéből. Valóban egy ügyes vezér-igazgató sok pénzre tehet szert, ha jól válogatja meg igazgatótársait, felügyelőit, pénztárosát, könyvelőjét és ellenőrt. Ki hinné, hogy annyi könnyelmű és lelkiismeretlen ember találkozik a legelőkelőbb körökben, aki jó fizetésért vállalkozik, hogy látatlanba fogadjon el mérlegeket, hiteleket, letéteket és soha meg ne vizsgálja a könyveket és pénztárakat.

A közgyűlésen kiosztják ezeknek a jelentését, amelyben aláírták nevüket azzal, hogy minden rendben találtatott s igen esztelen hazugsággal husz esztendeig hagyják elámissá magukat és ámitani a közönséget.

Ez a Schladerer-rendszer nemcsak Sopronban honos, csak most éppen ott fakadt ki a társadalmi romlottság kelevénye. Holnap is, holnapután is hasonló meglepetésekre ébredhetünk — van még revolver több is.

A gyulai választás.

(Bartha Miklós bukása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —
Arad, október 22.

A pótválasztások hosszú sorozatában talán legérdekesebb volt a ma lefolyt gyulai választás. Gyulán három pártra oszlott a választó közönség. A szabadelvűpárton kívül a függetlenségi párt két frakciója állított az általános választások alkalmánál külön-külön jelöltet. A szabadelvűpárt jelöltje *Bodoky Zoltán* dr. békésvármegyei főjegyző volt, a Kossuth-párté *Hentaller Lajos* és az Ugron-párté *Bartha Miklós*, aki eddig is képviselte a kerületet. A választást hosszú és heves párharcok előzték meg.

Gyulán csak most, utóbbi időben alakult meg a Kossuth-párt és pedig részint az Ugron pártból, részint pedig a szabadelvűpárt azon elemeiből, melyek függetlenségi érzelmeiket táplálták, de *Bartha Miklós* s pártjának reakcionárius működése miatt a lefolyt év alatt inkább a szabadelvűpárthoz csatlakoztak.

Most aztán, hogy a Kossuth-párt is fölláította a maga jelöltjét, *Hentaller Lajos*t, ezek az elemek tömörültek és megalakították a gyulai Kossuth-pártot. Természetes, hogy jelöltjüket győzelemre vinni nem tudták s az első választás eredménye olyan volt, hogy pótválasztás vált szükségessé *Bodoky Zoltán* szabadelvű és *Bartha Miklós* Ugron-párti jelölt között.

Egy érdekes kérdés került most felszínre. Nyilvánvaló volt ugyanis, hogy a pótválasztás sorsát a Kossuth-párt magatartása fogja eldönteni. Az első választásnál *Bodoky* és *Bartha* körülbelül egyformán kaptak szavazatokat. Bizonyos volt, hogy azé lesz a győzelem, a kihez a Kossuth-párt csatároz.

Kossuth Ferenc, a Kossuth-párt elnöke, pártja híveit *Bartha Miklós* támogatására szólította fel. *Bartha Miklós* erre avval felelt, hogy a „Magyarország“-ban durva támadást intézett a Kossuth-párt ellen. Lehet, hogy *Barthának* ez az izléstelen lépése, vagy pedig a polgárság józan belátása sugalta, hogy a Kossuth-párti választók, dacára vezérük felhívásának, *Bodoky Zoltán* mellé álljanak. Ilyen előzmények után a gyulai mandátum két reflektánsa körülbelül egyforma esélyvel ment a választásba.

A választás reggel 9 órakor kezdődött.

Délelőtt 11 órakor a szavazatok így oszlottak meg:

<i>Bodoky Zoltán</i>	267
<i>Bartha Miklós</i>	299

A választás a legnagyobb rendben folyt. A szavazást incidens nem zavarta.

Nbéd után, 1/2 órák ilyen volt az arány:

<i>Bodoky</i>	394
<i>Bartha</i>	437

Délután 6 órakor kitűzték a zárórát. Ekkor szavaztak le a Kossuth-párti választók, a kik a választást *Bodoky Zoltán* javára döntötték el. Az elnök kihirdette az eredményt. Óriási

lelkességgel fogadták az elnöknek azon enunuciációját, hogy

<i>Bodoky Zoltánra</i>	616
<i>Bartha Miklósrá</i>	601

szavazat adatott le.

Igy tehát *Bodoky Zoltán* 15 szótöbbséggel Gyula város képviselőjévé választották.

HIREK.

Városatyja-jelölés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22

Az aradi szabadelvűpárt IV. kerületének végrehajtó bizottsága ma délután 6 órakor *Walder Gyula* elnökleite alatt ülést tartott a Millenium külön termében. Az ülés tárgyát a kerületben megüresedett kilenc képviselőtestületi tagsági hely betöltése képezte. Az értekezlet elfogadta az utóbbi időben gyakran hangoztatott amaz álláspontot, hogy a városatyja-választásoknál pártszempontok ne vezessék a polgárságot, s miután az újra választás alá kerülő kilenc városi képviselő egytől-egyig tevékeny, érdemes tagja volt a város közgyűlési termének, a kerületi végrehajtó bizottság úgy határozott, hogy a november 17-iki választásra újból jelöli régi képviselőit. A szabadelvűpárt jelöltjei tehát a IV-ik kerületre a következők:

Fetter Géza,
Issekutz László dr.,
Madarász Antal,
Mittner József,
Nikolics Péter,
Revész Adolf,
Szathmáry János,
Vas Gusztáv.
Záray Ödön.

A kerület végrehajtó bizottsága legközelebb kiegészíti magát, s a további teendők megbeszélése végett a jövő hét folyamán újabb ülést tart.

— **Lourdesi víz a királynak.** *Trani* grófnő, Erzsébet királynékné nőtestvére ma látogatást tett Ó felségénél s egy remekművű kristálypalackban *lourdesi-víz*et hozott ajándékba a királynak. A grófnő ma utazott el Budapestről.

— **A pápa.** A ma érkezett francia lapoknak római értesülései szerint a pápa oly gyönge, hogy környezete szerfelett aggódik miatta. Valóságos árnyék már. Asztalnál nagy fáradtságába kerül, hogy a keveske táplálékot, melyet elfogyaszt, szájához emelje; mindent elönt, mint egy kis gyermek. A tollat sem bírja, nevének három betűjét csak nagynehezen tudja az illető okmányok alá írni. Igen gyakran mély álomba vagy ájulásba merül. Csak olyanok juthatnak eléje, akiknek diszkreciójáról előzetesen biztosítékot szereztek. Egyházi körökben azt a hírt terjesztik ugyan, hogy a pápa encyklikán dolgozik keleti ügyekben, a beavatottak azonban fejüket esóválják. A biborosok biztosra veszik a közeli konklávét, bár ez még hetekig, esetleg hónapokig is elhúzódhatik.

— **Emmer Kornél bukása.** *Vág-Vecsén* tegnap volt a választás, mely azonban annyira belenyult az éjszakába, hogy az eredményről már nem kaphattak hírt a lapok. Mint ma jelentik, a választási elnök éjfélkor tüzte ki a zárórát. Ekkor *Horváth* néppártinak 54 szótöbbsége volt *Emmer Kornél* szabadelvű jelölttel szemben. Éjfél után 2 órakor hirdette ki az elnök az eredményt, mely szerint *Horváthot* 53 szótöbbséggel képviselővé választották.

— **Japán vendégek Mezőhegyesen.** *Mezőhegyesről* jelentik: A japán császári földmívelési és kereskedelmi minisztérium látványos osz-tályának főnöke *B. Hirosawa*, Dr. *J. Jasni* ménesigazgató *K. Imai* titkár kíséretében ideérkezett. *Darányi* miniszter rendeletére az előkelő vendégeket a ménesintézet parancsnoka fogadta. Mezőhegyes után Bábólnát és Kisbért tekintik meg.

— **Kossuth Lajos levele a védegyelet idejéből.** *P. Horváth* Bertalan, zalamegyei nyug. h. árvaszéki elnök. Kossuth Lajosnak egy eddig ismeretlen levelét engedte át az országos történelmi ereklye-muzeumnak. A levelet Kossuth Lajos 1844. évi november 9-én Fritz Antal pesti kereskedőhöz intézte, kinek akkor a váci-uton „*Hermina hercegnőhöz*“ címzett selyemáru-üzlete volt. A levél szószerinti szövege következő:

Pest, 1844. november 9.

„Tisztelt uram! Biztos forrásból tudomásomra jutott, hogy a városban jó hírű üzletéből *külföldi* selyemszalagáruk, mint belföldi készítmények Pozsonyban *Dusanszky J.* által adattak el s ez ügyben *Dusanszkyval* levelezést is folytatott.

A hazai ipar védegyelet alapszabályai egy pontja így szól:

„Ha valamely kereskedő vagy gyáros a közönség hazafiságával visszaélve, idegen készítményeket belföldinek adnak ki, a védegyelet igazgatóságának kötelessége az egylet tagjaival egy a nyilvános lapok útján, valamint hivatalosan is tudomására hozni, hogy oly kereskedőtől az egylet tagjai a legcsekélyebbet se vásároljanak, egyben pedig a szükséges lépéseket a bíróságnál a cég ellen megtenni.

Én a védegyelet igazgatója vagyok, az egylet alapszabálya reám néző törvény, melyet kötelesek vagyok végrehajtani.

Tekintetes uraságod tehát megborsát, hogy kényszerítve vagyok a fentebb hivatkozott kellemei rendszabályokat alkalmazni.

Gondolom, hogy tekintetességednek ezzel az értesítéssel, igen érdemes cégre való tekintettel tartoztam, minek utána

maradtam tisztelettel

Kossuth Lajos

a hazai védegyelet igazgatója.“

A kereskedő, aki német származása dacára lelkes hazafi volt, igazolta magát Kossuth előtt e rosszakaratu vádakkal szemben. E levelet Kossuth iránti tiszteletből haláláig megőrizte s mostoha fia révén most került a muzeumba.

— **Musolino elfogatása.** A hirhed: olasz rabló elfogatásáról egy római levelező a következő részleteket jelenti; a „*Corriere di Napoli*“ már 10-én jelentette Musolino elfogatásának ismert részleteit, de a lapok erről tudomást sem vettek, mert ezt a hírt már sokszor jelentették volt és az egyszer sem bizonyult alaposnak. A rendőrség ezuttal is csak egész véletlenül fogta el az annyiszor hasztalan üldözött rablót. Voltaképp egy *Olivetti* nevű egyént kerestek, aki *Monteverde* herceget meglopta és azután egy csendőrt agyonlőtt. Október 9-én *Aequalagna* állomásról két carabinieri a hegyek közé ment *Olivetti*t hajszozni. Délután 2 órakor *Ferneto* helységről észrevettek egy embert, aki gyanusnak látszott, mert menekülni akart, ők utána iramodtak és megállították. A gyanus ember revolvért rántott, hogy védekezzen; de megbotlott és elesett, úgy hogy a carabinieri könnyen bánták el vele. *Arbinoban* azt állította, hogy *Calafiore Francesconak* hívják és *Pescarából* való. De az egyik csendőrtisztnak feltűnt a fogoly calabiai tájszólásu beszédje és ezeknek eszükbe jutott, hogy Musolino is calabiai ember. Elhivattak tehát *Santo Stefanóból* két embert, akik ko-

rábbi időkből ismerték Musolinot. Ezek megállapították Musolino személyazonosságát és még azt is említették, hogy Calafiore a Musolino kedvesének a neve. Ezek után Musolino se tagadta többé a kiletét és elmondta, hogy Franciaországban át Amerikába készült. És ezzel véget ért a hadjárat, amelyet az olasz rendőrség már hosszú évek óta visel ezen egy ember ellen, akit vagy ezer fegyveres ember hajszolt már és akit úgy látszik befolyásos emberek oltalmaztak. *Musolino még csak 25 éves.* Már tizenegy éves korában ölt és akkor 8 évi fogságra ítélték, 1898-ban a reggioi esküdtszék gyilkossági kísérletért 22 évi fegyházra ítélte, de ő néhány hétre rá megszökött és azóta irtóhadjáratot folytatott azok ellen, akik ellene vallottak, holott őt, mint egyre állítja, ártatlanul ítélték el. Nyolc gyilkosság és ugyanannyi gyilkossági kísérlet terheli a lelkiismeretét. Sokszor hangoztatta, hogy ő csak bosszút akart állani; de ha nem akadt rá az ellenségeire, megelégedett ezeknek a rokonaival is, habár ezeknek legkevésbé se volt közük az ő ügyéhez. Egyszer megtette, hogy egy kecskepásztort, akit gyűlölt, a barátai és rokonai sorából rántott ki és a nézők egész tömege előtt szurta agyon. A délolaszországi nép, a melynél még él a rablóromantika, Musolinoban jóformán nemzeti hőst látott és sok dalban dicsőítette.

— **Zendülés egy jegyző ellen.** *Szentjób* község lakossága tegnap este fellázadt a jegyző ellen. *Kruppa* Antal körjegyző lovaslegénnyel küldött levelet a székelyhídi főszolgabíróságnak, sürgős segítséget kérve, mert az élete veszélyben forog, a nép föllázadt s *megölés* fenyegeti. *Kovácsnay* Marcell főszolgabíró nyomban kiutazott Szentjóbba, ahova egyuttal *Kunics* László hadnagy vezetésével összpontosította az egész környék csendőrségét is. A falu lakossága bottal, kövel támadta meg a jegyzői lakot, életveszedelmes fenyegetésekkel követelvén, hogy a jegyző ne szedje többé a községi közköltséget. Az embereket Molnár Ákos képviselőjelölt kortesei fanatizáltak, elhitetvén velük, ha a Kossuth-párti jelöltre szavaznak, nem kell adót fizetniük. A zendülésről ezenkívül még annyi hír érkezett, hogy számos letartóztatás történt.

— **Templom-szentelés Csermón.** A csermői új görög keleti templomot vasárnap szentelték fel nagyobb egyházi ünnepek között. A felszentelő-beszédet *Gurbán* Konstantin borosjenői esperes tartotta, kinek a somoszkési és barakonyi gör. kel. lelkészek segítettek.

— **Lázadás a gyakorlótéren.** *Varsóból* táviratozzák a „Kölnische Zeitung“-nak, hogy a mokotoveri katonai gyakorlótéren *egy ezred legénysége fellázadt tisztejei ellen.* Az elégedetlenségnek az volt az oka, hogy a katonaság többször és hiába emelt panaszt az ezredesnél a rossz élelmezés miatt. Ma a gyakorlótérre érkezvén, a legénység megtagadta az engedelmességet és néhány katona a tisztek esportyjára lött. *Egy tiszet meghalt.*

— **A Nobel-díj — nem a Krügeré.** Egy koppenhágai távirat alapján azt írták a lapok, hogy a híres dinamitgyáros millióinak kamatait *Krügernek*, a délafrikai köztársaság ősz elnökének ítélte oda a nemzetek legkiválóbb tudósai által alakult bizottság. Krisztiániából most azt jelentik, hogy Krüger elnök a béke előmozdítása jutalmazására alapított Nobel-díj tekintetében csak a javaslattételre való jogát gyakorolta, azt indítványozván, hogy adják a díjat *mister Steadnak* Londonban. Az a hír, hogy Krüger kapta ezt a díjat, alaptalan. A díjat csak december 10-én ítélik oda.

— **Halálozás.** *Fröhlich* Rózsika életének 8-ik évében Aradon elhunyt.

— **Véres kardpárbaj.** *Fellegyházán* kávéházi összeszólalkozásból kifolyólag *Viczeny* Ödön honvédfőhadnagy és *Kristóf* Ferenc joghallgató kardpárbajt vívtak. *Kristóf* a főhadnagyot *hasán és karján életveszélyesen* megsebesítette.

— **Apponyi gróf Jászberényben.** *Jászberényből* jelentik: *Apponyi* Albert gróf nejevel és számos képviselővel november 3-án Jászberénybe érkezik, hogy megköszönje választóinak azt a hősiességű kiartást s azt a tántoríthatatlan hűségűt, melynek a legutóbbi választás alatt bizonyosságát adták. Jászberényben most *Bathó* János kir. közjegyző elnöklete alatt tiz tagu rendezőbizottság buzgólkodik azon, hogy a fogadtatás minél impozánsabb legyen.

— **Házasság.** *Krausz* Mór almási kereskedő november hó 10-én tartja esküvőjét *Zámon* *Fried* Józsa kisasszonnyal, *Bienstock* Sándor zámi tekintélyes fakeskedő gyámleányával.

— **Borzalmas hitvesgyilkosság.** Nagyváradról táviratozzák: *Mezőtelegden* *Pintye* János vasuti munkás borzalmas kegyetlenséggel megölte a feleségét, *héssel össze-vissza vagdalta, a szemét is kiszúrta.* A holttesthez aztán bevezette három gyermekét s azt mondta nekik, ha egy szót is szólnak, őket is elpusztítja. A szomszédok a gyilkosságot észrevették és feljelentették *Pintyét* a csendőröknek, a kik őt elfogták.

— **A szerb királyné öccsének botrányai.** Belgrádban, mint lapunknak írják, az e hó 20-iki nagy ünnepélynél, amely a trónbeszédet megelőzte, feltűnést keltett, hogy a székesegyházba vonuló királyi pár után, a diplomatákat és minisztereket megelőzve haladt a királyné öccse, *Lunyevica* *Nikola* főhadnagy. A szerb nép éppenséggel nem bír megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy *Lunyevicékat* a királyi családhoz tartozóknak tekintse. Pár nappal előbb a trónöröklésről álmodozó főhadnagy egy kapitánnyal *Nis* város egyik vendéglőjében igen csúnyul viselkedett. Midőn ugyanis a fiatal *Lunyevica* a vendéglőbe lépett, elfelejtette a bent ülő századost katonailag üdvözölni. A kapitány emiatt felelősségre vonta a főhadnagyot, miből szóváltás támadt a két tiszt között és a királyné fivére fogott egy nagy palackot és *oly erővel vágta a kapitány fejéhez, hogy azt a ver elborította és a földre bukott.* Sebesülése eléggé súlyos.

— **A kis leány halála.** Ma reggel 9 óra tájban *Kohn* *Ferenc* budapesti gyári munkásnő állított be a fővárosi mentőkhöz, karján egy két éves kis leánnyal. Elmondotta, hogy a kis leánya már hat hete beteg. Ma reggel annyira rosszul lett, hogy az anya ijedten csavarta be egy kendőbe és bevitte a mentőkhöz. A mentőorvos meg akarta vizsgálni a kis leányt, de az már akkor halott volt. Valószínűleg utközbén halt meg. A kis leány holttestét felboncolják, hogy meg lehessen állapítani a halál okát.

— **Régi szivarkák új köntösben.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a belföldi különlegességi dohánygyártmányok árjegyzékébe felvett „La Fleur“, „La Favorite“, „Ghiubek“, „Prinzessas“ és „Ibis“, továbbá az általános forgalomban levő dohánygyártmányok árjegyzékébe felvett „Sultán“, „Hölgy“, „Hercegovinai“, „Stambul“ és „Memphis“ szivarkák ezennel vizjegynélküli papírral és géphüvelyekkel készítve új nyomással hozatnak forgalomba. Az utóbbi árjegyzékbe felvett „Jenidge“ és „Drama“ szivarkák nyomás nélkül, de szintén vizjegynélküli papírral készítve árusítatnak.

— **Az inkognito miniszter.** *Galimberti* olasz posta- és távirtdaminiszternek szokása, — hogy az alárendelt hivatalnokokat inkognito lepi meg. A napokban *Genúában* járt, a nélkül, hogy valaki tudott volna róla. Elment a távirtda-hivatalba s ott a bezárt hivatalajtón zörgetett. Először halkan, aztán erőleyesebben, mire a hivatalnok álmából fölcusdva, ráírvált:

— Mit akar?!

— Szeretném ezt a táviratot földadni — szölt a miniszter szerényen.

— Hát azért csinál ilyen pokoli lármát?! Adja ide!

Es kikapta a kezéből az írást.

— Aztán micsoda krix-krax ez? Hát még ez is írás? Micsoda aláírás ez? Ki tudja eztet elolvasni?

— Ez az én aláírásom. En *Galimberti* vagyok. a miniszter!

A hivatalnok sóbálványá meredt. Egy hét mulva nyugdíjazták.

— **Felgyújtott korcsma.** *O-Szentanna* községben vasárnap éjjel 2 órakor kigyulladt *Muszka* János korcsmája. A tűz átkapott az istállóra is s ebben összeégett *Rossu* György. a korcsmáros 17 éves szolgája, azonkívül egy tehene és két lova. *Rossu* a jászolban aludt, a tüzre nem ébredt fel s a fiatal legény szénné égett. A tűz gyujtogatásból eredt. A korcsma-ban legények mulattak, akiknek jó hangulatát folytonos kötekedéseivel zavarta *Repás* *Illés* ószentannai rovott előéletű ember. *Muszka* kilökte *Repást* a korcsmából s ez távoztában avval fenyegetőzött, hogy a korcsmát felgyújtja. A csendőrök el is fogták *Repást*, de miután alibijét igazolta, szabadon eresztették.

— **Passziójáték Indiában.** *New-Yorkból* írják, hogy *Chillickackban* 500 siroh-indiánus körülből 4000 főnyi indián hallgatóság előtt érdekes passziójátékot mutatott be. A játékot *Chirousi* római ka holikus misszionárius rendezte, aki több hónapon át készítette elő a szereplőket. S a színigazgató minden keservével meg kellett ismerkednie a misszionáriusnak, mert az indiánusok úgy viselkedtek, akár a primadonnák. Feltékenyek voltak egymásra s különösen azokkal volt baj, akik kisebb szerepeket kaptak. De az eredmény fényes volt s a hallgatóságra mély hatást tett. Kilenc képből állt az előadás: *Krisztus a kertben*, *Krisztus Pilátus előtt*, a kinszenvedés, a töviskorona, a keresztlés s a sirjelenetek. A képek bemutatása alatt a kórus megfelelő strófákat énekelt. Előadás után a misszionárius a színen előadást tartott s szavai annyira meghatották az indiánusokat, hogy sokan zokogva borultak le a földre.

— **Juhok a vonat kerekei alatt.** Az államvasutaknak Aradról *Kurtics* felé induló személyvonata tegnap este a város határában elgázolt öt juhot. Négynek a fejét, egynek pedig derekát vágta át a vonat kerekei. Az esetet bejelentették a rendőrségnek, s ez a megejtett vizsgálat alapján kiderítette, hogy az elgázolt juhok a nagyerdő melletti legelőről futottak el a vasuti pályatesthez. A gáji gazdák a csalai erdő alatt legeltetik juhaikat s tegnap este a kétszáz juhból álló nyáj a legelőről hazafelé tartván, valamitől megijedt, szétfutott s összerelni őket többé nem lehetett. Egyet ma reggel az erdő alatt találtak meg szétéptve. Azt hiszik, hogy az eltévedt juh farkas körmei közé került. Az elgázolt állatokat a közbiztonság szállították.

— **Kossák** *József* csász. és kir. udvari fényképész *Templom-utca* 2. szám. Felvételeket eszközöl minden időben saját műtermében és házon kívül.

— **Egy megtisztelő levél.** Egy helybeli kereskedő cég a következő megtisztelő levelet kapta: *Porter* *Vilmos* nagy áruházának *Aradon*. Szives tudomására hozom, hogy az önnél vásárolt tárgyakkal nemcsak az ár, hanem a minőség tekintetében is, *tökéletesen* meg vagyok elégedve. De kötelességemnek érzem azonfelül, őszinte köszönetet mondani, a *jutalom* fejében kapott két darab *életnagyságu ingyen fényképért*, mert ezek kivitele oly gondos és művészi, hogy otthonomnak valóban díszere válnak. Annyira el vagyok a képektől ragadtatva, hogy kívánatra bárkinek szivesen megmutatom azokat. Örömmre szolgál, ha e sorok nyilvános közlésevel nagyérdemű vállalatát mindenkinek ajánlhatom, kiváló tisztelettel: *Zala* *József*, nyug. vasuti altiszt. *Arad*, *Zsófia-utca* 9.

— T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-ter 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselővel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— x — A nagyérdemű közönség b. figyelmébe ajánljuk a helybeli szolid és törekvő Czigelbrier Győző vaskereskedő céget vaskályhák, takaréktűzhelyek, konyhaedények, gazdasági cikkek és mindenemű szerszámok bevásárlása céljából.

Orvos az iskolában.

(Egy célszerű újítás.)

Arad, október 22.

Sok dologban még hályog fedí az emberek szemét. Ilyen a gyermek-nevelés is. Ezen a téren valami különös makacssággal tartja magát némely szülőben, sőt némely tanítóban is a hit, hogy a gyermeket nem szabad elkényesztetni, hanem korán hozzá kell szoktatni az élet szigorúságához, hiába hirdeti a tudomány, hogy minden erőszakosság, durva benyulás a gyermek lelkébe később megbosszulja magát, mégis azt látjuk, hogy némely háznál pálcával, bottal, pipaszárral és mindenféle kéznél levő szerzővel ütök-verték a gyerekeket a tudományt és a jobb erkölcsöt. Az egyetlen vigasztalás a dologban az, hogy a tudomány sugara mind mélyebben és mélyebben hatolnak be a legsötétebb rétegekbe is és lassankint ott is megnyílnak a szemek.

A magyar közoktatásügy, bár sok benne a fölösleges kísérletezés és nagyon sok teoretikus van, akiknek akadémikus értékű terveit a praktikusabb érzékű tanítónak felsőbb nyomás következtében meg kell valósítania, mégis a tudományosabb, felvilágosodottabb irányban halad általában. Ilyen helyes uton járó, bölcs és humánus terv az is, amely a kultuszminisztérium egy szaktanácsát foglalkoztatta az iskolai orvosok kérdésében.

A szaktanácskozás kimondta, hogy a tanári konferenciákon ezentúl az iskolai orvos is jelen legyen és ha a diák szorgalmában vagy magaviseletében feltűnő rosszabodás következik el, az orvos vizsgálja meg, hogy nem a gyermek betegsége okozza-e a szembehúzó változást. Szinte halljuk a gáncoskodó, gonyolódó hangot, mely e terv nyomán fel fog merülni. Az egyik perszifláni fogja, hogy már a gyermekek közt is keresik az elmebajosokat. A másik, a régi jó időre fog hivatkozni, amikor pálcával verték ki belőle az efféle betegségeket és mégis — bizony: mégis — derék ember lett belőle. Pedig a dolog sem nevetni, sem kivetni nem való. Minden ember átláthatja, hogy azt a gyermeket, amelyik beteg, nem büntetni kell, hanem gyógyítani. Legfeljebb azon lehet csodálkozni, hogy mindeddig nem gondoltak erre és keményen megbüntették néha a beteg, tehát ártatlan gyermeket.

Mert hogy mikor beteg a gyermek, azt a laikus szülő vagy tanító nem mindig tudja megítélni. A városi gyermekek közt, a kik alig vannak szabad levegőn, hány az ideges, bányának fáj a feje és a mikor valami rettenetes bünéről kell számot adnia az iskola hatóságának, szemre egészségesnek látszik, ő maga sem érzi baját, de az orvos észrevehette rajta, hogy beteg és nem büntetni, hanem gyógyítani kell.

Ha arra gondolunk, hogy az elmebaj egyik súlyos neme, a *moral insanity* a gyermekkorban vásottsággal, apró, gonosz indulatu csinytevésekkel kezdődik, amiket eddig a szülők, az iskola kegyetlen büntetésekkel igyekeztek kiirtani és ezek a büntetések még vadabbá tették a beteget, holott gyógyítással meg is le-

hetett volna menteni, át kell látnunk, hogy a diákok orvosi megfigyelése mennyire helyes és okos terv. Számtalan példát, tanulást lehetne még felsorolni, amik mind a legújabb terv helyességét és okosságát bizonyítják, de megelégszünk annak a konstataálásával, hogy ime lassankint megnyílnak a szemek.

EGYESÜLETI ELET.

Vándor iparos társaság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Az a derék és kedélyes iparos társaság a mely alapvetője volt a már most 6000 koronához közeledő ipartestületi rokkant alapnak s a mely az iparosokat érdeklő számtalan dologban éreztette jótékony hatását az utóbbi időben lezajlott választási küzdelmek alatt télenességre lett kárhóztatva. *Berán* Antal testületi elnök azonban a szunyadó intézvényt felélesztette, vasárnap délután 5 órára nagy számú iparos polgárságot hívott össze a Magyar Király vendéglőbe, a hol az újbóli megalakulás nagy lelkesedéssel megtörtént, s határozatilag kimondatott, hogy a társaság régiebb és sok érdemeit szerzett tagjai az alakulást követő gyűlésekre külön is megfognak hivatalni. A változott viszonyok folytán a társaság vezetősége is újjászerveztetett. Megválasztott: Diszelnökül: *Müller* Karoly, elnökül: *Berán* Antal, alelnökül: *Rosmanith* Albert és *Bozsik* György, pénztárnok: *Joanovits* Antal, háznagy: *Szabó* László, pincemester: *Csámszky* Alajos, jegyző: *Kiss* Ferenc, h. jegyző: *Faragó* Béla, ellenőrök: *id. Radocsányi* János és *Koller* János, választmányi tagokul: *Meisztrovits* János, *Ciráky* Alajos, *Csermák* Gyula, ifj. *Radocsányi* János, *Egri* L. Elemér, *Olasz* Lajos, *Sárga* Károly, *Tóth* István, *Karcagi* Sándor és *Szuppi* Lajos.

A társaság célja lévén az ipartestületi rokkant alap gyarapítása s így már az első gyűlésen befolyt 9 korona 20 fillér. Az összejevetel minden vasárnap d. u. 5 órakor más-más helyiségben tartatik, f. hó 27-én *Waszits* Györgynek Vörös Okörhöz címzett vendéglőjében.

TANUGY.

Iskolaszéki ülés.

— Meghívó. —

Arad szab. kir. város községi iskolaszéke folyó év október hó 24-én azaz csütörtökön délután 4 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülését tartja, melyre a t. iskolaszéki tag urak, valamint a községi iskolai igazgató urak és urhölgyek ez uton is meghívattak.

A tanácskozás tárgyai:

1. *Schneider* Alajos aradi lakos kérelme, a múlt iskolai évről gyermeke után követelt 2 korona tandíjhátralék elengedése iránt.
2. *Füzesi* Miklós és özv. *Ehleiter* Jánosné aradi lakosok kérelme, a polgári fiúiskola V-ik osztályára rendes magán tanulóként beirt fiaik után a folyó iskolai évi I-ső felére befizetett tandíj s egyéb illeteknek visszautalványozása iránt.
3. *Boros* Janka községi tanítónő kérelme, a folyó év október hó végével lejárá két havi szabadságidejének 1902. év február hó 1-éig még három hónappal való meghosszabbítása iránt.
4. Özv. *Hannó* Lajosné magánóvodatulajdonos jelentése, hogy intézetét illés-utca 20. szám alatti házba tette át.
5. A számvevői hivatal jelentése, a tanyai iskola felszerelésére kiutalványozott összeg felhasználásáról bemutatott számadás felülvizsgálásáról.
6. *Róth* testvérek aradi papirkereskedő cég kérelme, az iskolai cikkek szállítására vonatkozólag kötött és a folyó év végével lejárá szerződésüknek újabb három évre való meghosszabbítása iránt.
7. Előterjesztés a városi női ipariskolánál a privát tanfolyan megszüntetése iránt.
8. Az elnök jelentése, az elemi fiú és leányiskoláknál az I-ső osztályoknak szükségessé vált párhuzamosításáról s azoknak eil-

tására való helyettes tanerők alkalmazása tárgyában.

9. Az iskolafelügyelő jelentése az iskolamulasztásokról.

Salasz Gyula,
kir. tanácsos, iskolaszéki elnök.

TÖRVENYKEZES.

§ Tisztességtelen verseny. A budapesti fogtechnikusok egyesülete panaszt emelt *Pitzyle* Szaniszló fogorvos ellen, aki a legutóbbi időben a lapokban és külön prospektusokban az általa készített aranyvulkanit fogsoroknak csinált nagy reklámot. A fogorvos, aki magát bel- és külföldön képesített hirneves fogorvosnak továbbá *Chejletz* dr. mnt. *Fedotoff* dr. első segédjének mondja, egész reklámjaiban a budapesti fogtechnikusokat, és ezeknek eljárásai módszerét az ő aranyvulkanit fogsor találmányával teljesen tönkre silányítottak állítja. Ezenkívül prospektusaiban egész sereg előkelő nevű ember elismerő nyilatkozatait is közölte. A budapesti fogtechnikusok tisztességtelen verseny címén emelt panaszát ma tárgyalta a IV. ker. előjáróság előtt *Goreczky* Zsigmond h. előjáró. A tárgyaláson megjelentek a panaszos egyesület részéről *Gáspár* elnök, s az egyesületi tisztikar több tagja, akik a tárgyaláson nemcsak azt panaszolták, hogy *Pitzyle* fogorvos tisztességtelen versenyt üz, hanem még azt is kötséggé vonák, hogy kollegájuknak fogorvosi oklevele lenne s ez itt Magyarországon valaha nosztrifikáltatott volna. A tárgyaló helyettes előjáró erre elrendelte, hogy a bepanaszolt fogorvos mutassa be fogorvosi oklevelét s igazolja, hogy ő magyar állampolgári joggal bír s hogy diplomája ez ország területére nosztrifikáltatott.

Pitzyle fogorvos beismerte, hogy iparongédeleje nincsen, de azt vitatta, hogy van fogorvosi diplomája, amelyet külföldön szerzett. — *Goreczky* előjáró-helyettes erre a tárgyalás folytatását november hó 5-ére d. e. 10 órára halasztotta el azzal, hogy ezen tárgyalásra be fogja idézni szakértő gyanánt *Árkövy* József dr. egyetemi tanárt is.

§ Molnárak harca. *Bács-Topolyán* a két gőzmalomtulajdonos, *Strek* Károly és *Honig* Zsigmond elkeseredett harcot vívnak egymással. Háboruszkodásuk oka a konkurrenciára vezethető vissza. *Strek* Károly, hogy leleplezze a konkurrenciát, múlt évi június 30-án a *Molnárak* *Lapjában* „Tisztességtelen verseny a kis malom-iparban” című cikkében azt írta *Honigról*, hogy a malom felépítése után az örlésszerzést fuvarozással kezdte meg. *Háznál-házra*, tanyáról-tanyára járt, hogy a felektől a tanyai családoktól az örlőni valót összekoedálja és nincs jobb módú örlő ember, akit őt nem szólítana fel. Már nem elégszik meg a koldulással, hanem kiáll a fő-utca sarkára és ott lesi a gabonával megrakott kocsikat, felszólítja a kocsisokat, hogy az ő malmába vigyék az örlőni valót. Számtalan esetben, ha a kocsis sem akarja a gabonát az ő malmába vinni, felkapja a kocsira a kocsis mellé, kikapja a kocsis kezéből a gyeplőt, s valóságos utonálló módjára, erőszakkal odahajt az ő malmához. Az nem pártfogást érdemel, hanem azt, hogy minden tisztességes ember undorral és megbotránkozásal forduljon el tőle.

Honig Zsigmond ezen közleményért rágalmazás vétsége címén sajtópört indított *Strek* Károly ellen, aki ezért a felelősséget el is vállalta s késznek nyilatkozott állításai valóságának igazolására.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék mint sajtó-bírószág *Zsitvay* Leó elnöke alatt. A tárgyaláson a vádlott ma is beismerte a szerzést s kérte a bizonyítás megengedését. Ezt a bíróság el is rendelte, mire a vizsgálat során kinallgatott tanúk vallomási jegyzőkönyveit olvasták fel. A sajtóbírószág dr. *Bangha* Gyula védelme után a vádlott *Strek* Károlyt felmentette a rágalmazás vádjára alól, mert beigazolta látta a tisztességtelen versenyt, amelylyel szemben a vádlott megtorlasként írta cikkét. A panaszos semmisségi panaszszal élt.

§ Egy „Nyilatkozat”. *Adám* Jenő dr. ügyvéd és *Antal* Balázs jegyző újkécskei lakosok barátságába a feleségeik hintették el a viszálykodás magvát, úgy annyira, hogy a jó barátok kéréssel ellenségek lettek, sőt egyszer meg is pofozták egymást. Hogy a dolognak

NAPIREND.

Október 23. Szerda. Róm. kath. naptár: Kap. János. — Protestáns naptár: Kap. János. — Görög-keleti naptár (október 10.): Eulamp. vértanú. — A nap két 6 óra 16 perccor, nyugszik 4 óra 40 perccor. — A hold két 2 óra 20 perccor, nyugszik 0 óra 50 perccor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 765.5 milliméter, délután 3 órakor 764.1 milliméter. — Hőmérséklet reggel 7 órakor 10.2, délután 2 órakor 16.8. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor K. 5. délután 2 órakor D. 6. — Felhőzet reggel 7 órakor félderült, délután 2 órakor félborult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjárás. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton enyhe, eső.

Szabadságszolgálat emléktárgyak országos múzeuma (színház-épület 1-ső emelet.) Nyitva van mindennap délelőtt 9 órától délután 6 óráig. Belépti-díj: Hétköznapiakon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kötevény-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 1/2—12 1/2 óráig, kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 1/2—2 1/2 óráig, vasár- és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye múzeum helyisége melletti ülésterem.

Október 23. Az aradi atletikai klub választmányi ülése este 8 1/2 órakor (Központi-kávéház külön terem.)

Október 24. Iskolaszéki ülés délután 4 órakor.

Október 26—27. Lóverseny Aradon.

Október 27. Az aradi polgári takarékpénztár felszámoló-bizottságának közgyűlése délelőtt 9 1/2 órakor (Szabadságtér 7.) — A filharmonia-egyesület közgyűlése délután 3 órakor (Polgári iskola.) — Az aradi korcsolyázó-egyesület közgyűlése délelőtt 11 1/2 órakor (Kaszinó.) — A Darányi-szobor leleplezése.

Október 29. Az aradi atletikai klub közgyűlése este 6 órakor (Millennium külön terem.)

Október 31. Körjegyzőválasztás Mondorlakon.

November 3. Geyer Stefike hangversenye délután 4 1/2 órakor (Fehér Kereszt.)

November 3—4. Az aradvidéki tanítóegyesület közgyűlése.

November 17. Törvényhatósági bizottsági-tagok választása.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, október 22.

Sürgős mezeli munkák következtében a forgalom igen gyenge volt a mai hetivásáron. A behozott gabonafajták jól tartott árakon kelttek el és hetenkint 10—15 fillérrel többet is fizettek.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

- Buza I-ső minőségű 7.40—7.50.
- Buza közép minőségű 7.20—7.30.
- O-Tengeri 4.50—4.60.
- Uj tengeri 3.80—3.90.
- Rozs 5.70—5.80.
- Arpa 5.20—5.30.
- Zab 5.90—6.00.

Az irányzat változatlan.

— **Pranger vezértitkár kitérítése.** A király *Prangert*, az osztrák-magyar bank vezértitkárát, érdemei újabb elismerésül magyar királyi *udvari tanácsossá* nevezte ki.

— **Budapesti Bankegyesület részvénytársaság.** *Frankl József*, aki a bank igazgatósága részéről az ügyvezetéssel volt megbízva, nemrég azzal a kérelemmel fordult az igazgatósághoz, hogy e teendőktől, igazgatósági tagságának megtartása mellett, mentse föl. Az igazgatóság szombati ülésén helyt adott e kérésnek és egyúttal elhatározta, hogy az így merüsedett állást nem tölti be; a folyó üzlet vezetésével pedig *Frommer* helyettes-igazgatót bízta meg.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 22.

Délelőtti tőzsde. A búzakinálat mérsékelte, vételkedv korlátolt. Bányászati irányzat mellett 30,000 métermássa került forgalomba, 2 1/2—3 fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonafajták bányászati. Időjárás borús.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	8.01—8.02
Buza 1902. áprilisra	8.31—8.32
Rozs októberre	7.06—7.07
Rozs 1902. áprilisra	7.13—7.14
Zab októberre	6.92—6.93
Zab 1902. áprilisra	7.22—7.23
Tengeri szeptemberre	5.20—5.21
Tengeri 1902. májusra	5.08—5.09

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	8.01—8.02
Buza 1902. áprilisra	8.32—8.33

nagyobb sulya legyen, *Adám dr.* még nyilvánosságra is hozta az ügyet az Abonyban megjelenő „*Abony*” című hirlap *Nyilvántartás* rovatában. A „*Nyilvántartás*” így hangzik:

„*Antal Balázst* gyávának neveztem, s egyben tudomására adtam, hogy ha ezután akár én, akár a felesége engem, vagy családomat sért, meg fogom őt korbácsolni. *Antal* pofon ütöttem és *befejeződött az eset.*”

E meglehetősen egyoldalú nyilatkozatért *Antal Balázs* feljelentést tett az ügyvéd ellen a kecskeméti törvényszéknél, a mely tekintettel arra, hogy a közleményben foglaltak alkalmazsak arra, hogy *Antal* közmegegyezésnek tegyék ki, *Adám Jenő dr.* t nyomatványt úján elkövetett rágalmasz vétsége miatt 260 korona pénzbüntetésre ítélte. A kir. ítélőtábla az ítéletet megerősítette, mi ellen vádolt védője semmisségi panaszt jelentett be. A semmisségi panaszt a kuria I. büntető tanácsa ma elutasította.

Kerpel Izsó

kölcsönkönyvtárába

a következő

ujdonságok és pótlások

érkeztek:

Beniczky: Az első nyom, Ohnet: A könnyűvéregek, Turgenieff: Füst, Lie: Az elátkozott, Wichert: Apja fia, Bródy: Árva leányok, Sirven: Két férj, Braddon: Honora titka, Rákossy: A bujtogatók, Verga: D'Arce kapitány, Philip: A szépség győzelme, Mathers: A tükréből, Crawford: A király gyermekei, Suvarin: Századvégi szerelem, France A: A vörös lilium, Prévost: Laura hugom, Crocker: Két ur szolgálja, Bourget: A különc, Barilli: Doderó kapitány, Byr: A titokzatos vendég, Vértesi: A szerencse fia, Montépin: Szőke boszorkány, Göre G. Bolygás az világban, Mirbeau: A szobalány naplója, Gaskell: Mély titok, Marlitt: Tizenkét apostol, Ford: Két házasság, Carlyl: A francia forradalom, Srao: Aranyborjú, Utolsó napsugár, Montépin: A vörös boszorkány, A macskaszem, Bacot: A titokteljes nő, Mayer: Onceses, Bánfi: A barlang titka, Baróti: Bandi, K. Nagy S.: A 101-ik árva, Vaszkó: Küzdelem a létért, Gaál: A pince-szoba, Tábori: Mátyás ifjúsága, Tutsek: Evike vándorlása, Aicott: A kis róza, Sebők: Két árvizes gyerek stb. stb.

Németben: Schubin: Grfin Erika, Fokt: Der Postillon, Conard: Schicksalsbraut, Norris: Freund Im Malot, Baccarat, Kielland: Schnee, Hopfen: R. Leichtfuss, Farina: Um d. Glanz, Braddon: In Acht u. Bann, Wolzogen: Die Kinder der Excellenz, Becher: Was d. heilige, Wood: Auf der Fährte, Voss: Kinder d. Südens, Psyche Tinseau: Der beste Theil, Sienkievic: Hanna, Remin: Jahre des Gährens, Reade: E. einf. Herz, Philips: Wie in einem Siegel, David: Das Blut, Mariot: Caritas, Multatuli: Hewelaar, Die Abenteuer d. kl. Walter, Mirbeau: Garten d. Qualen, ortm. Reinh: Die Gewalten d. Tiefe, Proel: Leute v. Heute, Sacher M.: Entre nous, Wolzogen: Die arme Sünderin, Kaviar-Kalender, Heimbürg: Hilgendorf, Amyntor: Persiens Streitleben, Sienkievic: D. Urtheil d. Zeus, Garborg: Bei Mama, Schubin: Oesterreich, Oertzen: Glückl. Hand, Hamsun Knut: Victoria. *Ifjs. Iratok:* Klement, Rhoden, Helm stb.-től.

Franziában: Gyp: Les bons Docteurs, petit bleu, Professionel lover, Ces pauvres Normands, Prévost: L'heureux ménage, Hire: Maitresse de roy, Montifaud: La chaire, Ormeuil: Le boudoir, Viollis: La recompense, Feuillet: L'histoire d'ue Parisienne, Ivel: Demi femme, Delaclos: Les liaisons, Anatole France: Le mannequin, Mendés: Hist. d'amour, etc.

Angolban: Ouida; Bimbi, Collnis: After dark, Mary: A hidden terror, stb.

Kölcsöndíj: 1 óra 1 korona 20 fillér, vagy kötetenként fizetve 8 fillér.

A kölcsöndíj a tanuló ifjúságnak 1 óra 1 kor., vagy kötetenként 6 fillér.

A könyvek újak és tiszták.

Kiváló tisztelettel: 1345

KERPEL IZSÓ

kölcsönkönyvtára Aradon.

Rozs októberre	7.09—7.10
Rozs 1902. áprilisra	7.15—7.16
Zab októberre	6.91—6.92
Zab 1902. áprilisra	7.20—7.21
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1902. májusra	5.09—5.10

Zárul 5 órakor: korona

Osztrák hitelrészvény	618.26
Magyar hitelrészvény	633.—
Lezártbank részvény	411.50
Rima-Murányi vasmű részvény	424.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	618.50
Közuti vasút	554.50
Városi villamos vasút részvény	278.—

Szeszűlet.

— Október 22. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter 0/0, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslák: 12.80—13.— korona mmásanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 22. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig. Oreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban 92—93 fillérig. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 91—92 fillérig, Fialat közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 91—92 fillérig, Fialat könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.

Sertéselészám. Október 19. napján volt készlet 41,457 darab, október 20. napján felhajtott 1324 darab, október 20. napján elszállított 1182 darab, október 21. napján maradt készletben 41,596 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, október 22.

Magyar aranyáradek 40/0	118.60
Magyar koronáradek 40/0	92.75
Magyar arany 41/10/0	121.26
Magyar ezüst 41/10/0	100.25
Magyar keleti vasút	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	92.85
Magyar italmegváltási kötvény	99.60
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	177.50
Fizesszabályozási és szegedi kölcsön	144.—
Osztrák papíráradek	98.30
Osztrák áradek ezüst	98.05
Osztrák áradek arany	118.90
Koronáradek	95.10
1860-iki államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bankrészvény	1630.—
Magyar hitelbank részvény	633.—
Osztrák hitelbank részvény	618.50
Osztrák-magyar államvasút	618.—
20 frankos arany (Napoleonador)	19.02
Német birodalmi márka	117.22
London	239.—
Páris	95.15

REGÉNY-CSARNOK.

A karvalyok vére.

— Regény két kötetben. —

Írta: *Theuriet André.* [27]

(Folytatás.)

Visszamentek a terembe, hol épen a játék asztalokat rendezték. A huszonegyező asztalt különösen pártul fogták a fiatalok. Két-három nő, s köztük Mangarsné asszony telepedett az ifjúság közé s elnökölt a játéknál. Ettiennek anyja s egy Boissequin kisasszony közt jutott hely; szembe vele Desroches Teréz ült, az alprefektura helyettese és titkára közt. Nagy lámpa állt az asztal közepén s enyhén megvilágította a fiatal és idős, férfi és nőfejeket, melyek majd a bankár által osztott kártyák után hajoltak, majd megfordultak, hogy szomszédjaik arcjátékából kártyájukat kitalálják.

A huszonegyezés nem kíván valami nagy figyelmet; a kártyák keverése s osztása közt tág tér nyílik a fecsegők számára. A kerek asztal körül is hamar élénk mozgalom támadt. A kitörő nevetések, a bankár kérdései, a nyörök vagy vesztők felkiáltásai által megszakított társalgás javában folyt, majd megszűnt, majd újra kezdődött.

— Kérek egy kártyát... Halja, hogy zug a szél a fák közt? ... Milyen idő!

— Igen, a tél jókor kezdődik... Kártyát! ... Isten hozd mezel séta.

Ezt az öregebbik Boissequin kisasszony mondta, gonosz szempillantást vetve Desroches Teréz felé, ki ezt nem látszott megérteni.

— Tudják-e uraim, mondá a bankot ellenőrző műismerő hangon, hogy jelenleg egy művész van Saint-Clémentinben?

— Valóban? — S minden szem Etienne felé fordult, ki nem is hunyorított. Mangarsné asszony fészkelődni kezdett helyén.

— Igen, folytatá ártatlanul az ellenőr, egy hét óta fényképész-művésznök van, ki a „Zöld tölgyfá”-hoz van szállva... Arcképei igen sikerültek...

— Tudjuk mondá Césarine de Boissequin kisasszony, a mama le akar fényképeztetni bennünket.

— Hogyan kisasszony, s vállalkoznék rá? kérdezte a postamesterné, azt állítják, hogy a fényképész a nőket nem igen részesíti előnyben. — Bah! viszonzá Césarine Terézre tekintve, ez baj... nekünk nincs szerencsénk festőt találni, ki arcképünket lefestené!

Teréz ez alattomos sértések ingerelni kezdtek. Egy pillanatra úgy tetszett, mintha megadta volna magát; de a türelem nem volt erős oldala sem koránál sem jelleménél fogva. Hirtelen felemelte fejét s úgy látszott, hogy el van határozva szembeszálni ellenfelével. Szemei szikráztak s megvető pillantással felelt a három nővér gunyos szemhunyorításaira, — akiknek támadása mindjobban feltünőbbé vált.

Mangarsné asszony, ki igen kényelmetlen helyzetben érezte magát, más irányba terelte a társalgást s egy apáca felavatásról kezdett beszélni, mely nem rég ment végbe a bencések zárdájában.

— Felfogom, ha valakinek a fátvolt van kedve felvenni! — mondá Césarine de Boissequin kisasszony érzégs hangon. Ha én a világgal szakítanék, a legszigorubb rendbe lépnek, karmelita lennék... S ön Desroches kisasszony?

— En kisasszony? ... En nem ezen véleményben vagyok... Nem szeretem a klastromot.

E feleletre a nők megbotránkozott arckifejezéssel néztek egymásra.

— Desroches kisasszonynak igaza van! — kiáltott élénken Etienne.

Césarine pedig gunyos hangon folytatá! — Teréz kisasszonynak kevés izlése van a zárdához. Jobban szereti a szabadságot, s a mezőn való sétákat.

— De hát mit is akar kisasszony: felelt Teréz, nem mindenkinek van hivatása a coelibatushoz.

(Folytatás következik.)

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1901. évi október hó 1-től.)

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.02
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	3.56	Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Samv. Szolnokról este	8.50
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsánról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsánig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.20	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.53
Szeged felé:		Szeged felől:	
Vegyesvonat reggel	7.12	Személyvonat reggel	8.38
Személyvonat d. u.	4.09	Vegyesvonat este	7.05
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Borossebesről szv. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Borossebesig szv. du.	5.20	Személyvonat este	6.56

IDEGENEK ARADON.

— Október 22. —

Vass szálloda. Szántó I. vasgyáros Dézna. — Kovács Pál utazó Budapest. — Polgár Mihály utazó Budapest. — Lövbach Mór utazó Bécs. — Piovati Emauel utazó Bécs. — Szallai Ödön utazó Budapest. — Serapin Viktor utazó Bécs. — Keller Samu utazó Budapest. — Grossmann Arnold utazó Budapest. — Tomschik János utazó Bécs. — Winkler

János számtiszt Budapest. — Philip Gusztáv utazó Bécs. — Kis Andor körjegyző Glatna. — Messing S. utazó Bécs. — Pásztor I. főpincér Budapest. — Keri József sjegyző N.-Peél. — Prevlovics József utazó Budapest. — Lövber Szidor utazó Bécs. — Br. Wasmer Antal birtokos Simánd. — Fuchs Vilmos utazó Budapest. — Pállffy Béla hittanár Nagyvárad. — Fenyő Imre utazó Budapest. — Roth Lajos utazó Budapest.

Városi színház.

Bérlet 23. sz. Páratlan.

Szerdán, 1901. évi október hó 23 án:

Rip van Winkle.

Regényes operette 3 felvonásban. Irta: Róbert Planquette.

SZEMÉLYEK:

Derrick . . . . . Polgár S.	Van der Bilt Gíréth K.
Adrien, fia . . . . . Kley Margit.	Nick, fogadós Nemes S.
Rip v. Winkle Arkossy V.	Katrina, huga Arkossyné.
Lisbeth, neje Mányai A.	Hadnagy . . . . . Boda Ferenc.
Alice, leánya Kley Mariska.	Szellem . . . . . Mányai A.

A III-ik felvonás 20 évvel később.

Derrick . . . . . Polgár S.	Van der Bilt Gíréth K.
Adrien, fia . . . . . Boda Ferenc.	Katrina, neje Arkossyné.
Alice . . . . . Mányai A.	Levélhordó . . . . . Bittera Erzs.
Jean, fogadós Nemes S.	Rip v. Winkle Arkossy V.

Kezdete 7 órakor.

NYILTTÉR.*

Divat- és kelengye-árúház.

Deutsch Testvérek,

ARAD.

Külön

nagyobbított
Szőnyegosztály:

Smyrna-szőnyeg.
Argaman-szőnyeg.
Axminster-szőnyeg.
Velvet-szőnyeg.
Tapestry-szőnyeg.
Kidderminster-szőnyeg.
Hollandi-szőnyeg.
Juta-szőnyeg.
Ágy- és fali-szőnyeg.
Peluche-függöny.
Szövet-függöny.
Csiptke-függöny.
Ágy- és asztalterítők.
Flanell- és utazó takarók.
Lópokróc.

Legnagyobb választék.

Divat- és kelengye-árúház.

Deutsch Testvérek,

ARAD.

Raktárak: Bécs, Temesvár, Lugos,
Karánsebes, Datta.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint **Aradon, Miksa-utca 13. szám alatt** a közuti lóvaspálya állomás mellett, Weszely Pál ur házában, a kor minden igényeinek megfelelő **vászon, fehérnemű, női- és férfi divat és rövidárú-üzletet nyitottam.**

Raktáromon találhatók női kelmék dupla szélességben, kezeség mellett tiszta gyapju 90 cm. és 120 cm., már 30 krtól feljebb. **Czérna- és pamut-vásznak** különböző czélokra, egy vég már 5 frttól feljebb, jó minőségű **chiffonok** métere 25 krtól kezdve, valódi **francia flanellok**, biztos szintartó, **jó mosó barchetok** 18 krtól kezdve, valódi szintartó **Lawn-Tennisek** 18 krtól kezdve, különböző alsó trikók stb., a legjobb áruk és a legjutányosabb áron számítva.

Midőn hirdetésemre a n. é. közönség figyelmét felhívom, bátorkodom fölemlíteni, hogy elvem a **lelkiismeretesség és pontosság.** Azon mélyen tisztelt vevőknek, kik szives látogatásukkal engem megtisztelnek, a lóvasuti jegy értékét megtérítem.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

teljes tisztelettel:

1409

Licker Ferenc.

Krausz Paulin

első és legnagyobb

aradi kölcsönkönyvtára,
Deák Ferenc-utca 2. sz.

Az őszi idény beálltával van szerencsém a t. olvasóközönségnek

50,000 kötetből álló kölcsönkönyvtáram

használatát felajánlani.

Kölcsönkönyvtáram a magyar, német, francia és angol szépirodalom minden jelesebb termekét tartalmazza, — a mai napig kiegészítve.

Minden újdonság megjelenésekor azonnal több példányban kapható!

Előfizetési árak havonként **1 kor. 20 fill.**

vagy egyes kötetenként **8 fill.**

A tanulóifjuság részére **1 kor. — fill.**

vagy egyes kötetenként **6 fill.**

Vidéki előfizetőim is a legpontosabb kiszolgálásban részesülnek. Egyben bátorkodom a t. könyvvásárló közönséggel tudatni, hogy az új folyóiratok és divatlapok, mint az „Uj Idők”, „Képes folyóirat”, „Divatszalon”, „Moderne kunst”, „Über Land und Meer”, „Wiener Mode”, „Buch für Alle”, „Modenwelt” stb. I-ső számai már megjelentek és úgy bérletben, mint egyenként nálam már kaphatók.

Előfizetőimnek azokat pontosan hához küldöm.

Dus készlet mindennemű papírárunkban!
Az összes tanszerek legkitünőbb minőségben!

Disz-levélpapír, képes levelezőlap-album, emlékkönyvek!

Minden e szakmába vágó disztárgy!
Képes-levelező lapok nagy választékban!

Kiváló tisztelettel:

Krausz Paulin.

Városi és megyei
telephon 150. sz.

Ifj. Czeiler István

Városi és megyei
telephon 150. sz.

fa-árak gyára Aradon, Pöltenberg Ernő utca 7., 8., 9. sz.

I. Gőzfűrészes árak:

Deszkák, padlók és gerendák
tölgy, bükk, dió stb. kemény-
fa nemekből 5 mm. vastagságtól
feljebb.

**Méret szerinti megren-
deléseket is elfogadok.**

Mindenemű keményfa rönköket veszek.

II. Épület asztalosság:

Ajtók, ablakok, padozat
és **parkett** gyors és nagybani
gyártása.

Különlegesség saját gyárt-
mányu **gördülő ablak faredő-
nyökben** (rolók).

**Portallé és modern bolt-
berendezések gyára** stb.

III. Gépeken való fakidolgozások, u. m.:

Fűrészelés (gerenda, palló s
deszka vágások; valamint **kanya-
ritások** (schweifolás, decoupirozás)
gyalulás (egyengetés és vastagság-
ból) **hornyolás** (kelelés) **furás,**
vésés és csapolás olcsó árban
darab vagy munka-óra szerint szá-
mitva. 1173

Cserépszáritó keretek raktáron.

Gyönyörű szép utczai lakás a főtéren kiadó.

Bővebbet: Hammerschlag Li-
pót dohánytözsdejében. 1410

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezreket, a kik fiatalkori kihágások folytán nem bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarító könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi-orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nem bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a Staat Medical Institutnak az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivételt nem tesz. Mindenki írhat érte bárhol magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarító könyvvel együtt. Irjon még ma: A csomag oly szinten be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell ezimezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne. Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendőek. 1841

Aranyéremmel jutalmazva a párisi 1900. évi világkiállításon.

Kapható: minden — hirdetésünk útján felismerhető — üzletben. 976

10, 16 és 30 filléres dobozokban.

Szállítható

izzó

harisnyák

(Auerhálók nem szabaddalmi kihágás.)

Azonnal használhatók s minden égre alkalmazhatók. 1178

25 darab 6 frt, 50 drb 11 frt,
100 darab 20 frt

bérmentesen házhoz szállítva, jótállás mellett, utánvétellel, 1178

Glühstrumpf-Fabrik „BRILLANT“

Berlin, Linkstrasse 27g.

Képes árjegyzék bérmentve ingyen.

Vérszegénység, sápadtság, ideggyengeség

ellen

biztos hatásu gyógyszer felnőttek, valamint gyermekeknél

az

Kellemes ízű! **Umbertó** Nem keserű!

China-vasbor.

Az Umbertó-bor China és vasat, e két leghathatósabb gyógyszert a legjobb minőségű borban feloldva kellemesen adagolva tartalmazza, mely erejénél és kellemes ízénél fogva a gyógyulást nagyban elősegíti.

Vérszegények, különösen hölgyek, sápkóros gyermekek, valamint gyöngéledők és lábadozók ne mulasszák el egyszeri kísérlettel meggyőződni e kiváló gyógyszer hatásáról. — Az Umbertó China-vasbor egyszerűen gyomorerosító, sőt vérszegény betegeknek egyetlen étvágygerjesztő és kitűnően emészthető gyógyszernek bizonyult.

Egy félliteres üvegnek ára 1 frt 20 kr.

Nyilatkozat.

Tek. Hajós Árpád urnak Arad. Örömmel értesítem, hogy Umbertó china-vasbora betegeimnél, különösen ideggyengéknél, neurastheniában szenvedőknél meglepő jó hatással volt. Szeged, 1901. február 10.

Tisztelettel

Dr. Zápori Nándor.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapesten.

Délmagyarország részére egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárban az „Isteni gondviseléshez“

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Irnoknak ajánlkozom

jegyzői, ügyvédi stb. irodába.

20 éves irodai gyakorlatom van s jó bizonyítványok felett rendelkezem. 1399

Czim a kiadóhivatalban.

Egy 25 éves,
uri családból való

fiatalnő,

ki a háztartás minden ágában jártas, magános özvegy, vagy élteesebb párnál

házvezetőnői állást

keres.

Feltételei: szerény fizetés és inkább jó bánásmód.

Czim a kiadóhivatalban megtudható. 1406

Kuvia község előjárósága,

egy a román nyelvet is beszélő, a jegyzői teendőknél jártas, józan életű, szorgalmas, nőtlen

irnokot

keres

november hó 1-ére.

Javadalmazása: havi 40 K. készpénz fizetés és a szokásos ellátás. 1048

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tételik, hogy a f. évi őszi országos vásár november hó 1-én kezdődik s öt napon át, bezárólag tart. Arad, 1901. évi október hó 12.

A városi tanács.

Divat- és kelengye-áruház.
Deutsch Festvőerek

ABAD.
 Raktárak: Bécs, Temesvár, Szigos, Karánsebes, Delta.

Nők, leányok, gyermekek

részére

legnagyobb választékban:

Jaquettok,

Palettok,

Gallérok,

Ruhakelme,

Divatselyem,

Diszek,

Vászonműek

legolcsóbb szabott árak mellett.

Szörme-collieres, Karmantyuk

legújabb kivitelben.

„Szőnyegház” megnyílt.

„Szőnyegház” megnyílt.

„Szőnyegház” megnyílt.

„Szőnyegház” megnyílt.

„Szőnyegház” megnyílt.

Arad, Neuman-palota

„Hungária” kávéház mellett.